

Latviešu Folkloras Krātuves Materiāli

B. 2

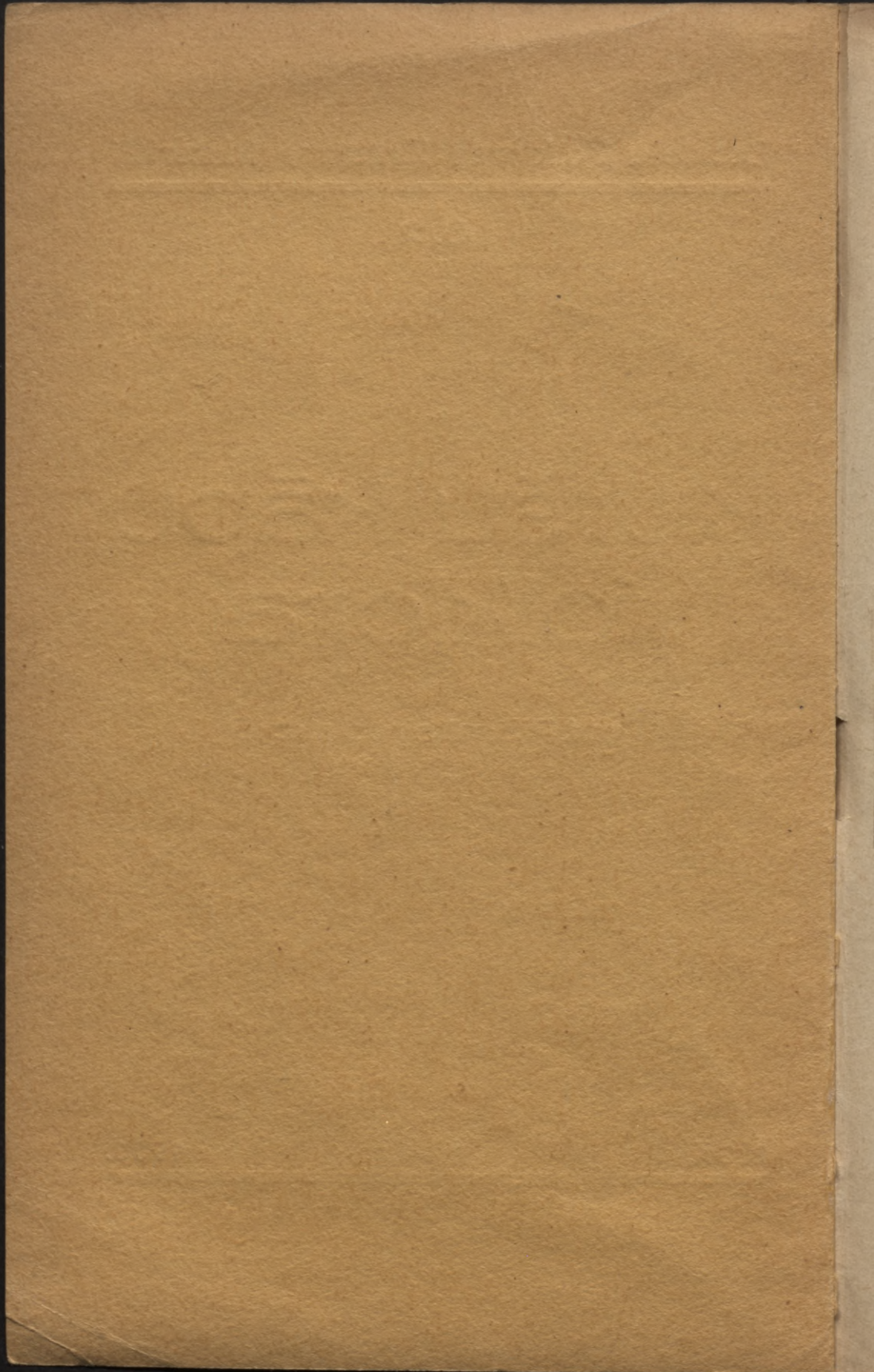
Kuršu kāpu folklorā

Prof. P. Šmita redakcijā

RĪGĀ,

1933.

L

LATVIEŠU FOLKLORAS KRĀTUVES MATERIĀLI
MATERIAUX DES ARCHIVES DE FOLKLOR LETTON

891.78.09-0 B. 2

L $\frac{8}{128}$

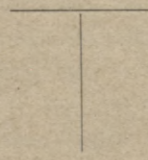
Kuršu kāpu folklorā

Prof. P. Šmita redakcijā

1006.4

Latv. P. S. **Inv. 628. 556**

0302015382

2

RĪGĀ, 1933.

1953

Grāmatsp. A.-S. „ROTA”, Rīgā, Elizabetes ielā 14-a. Nē 1248

1953

IEVADS.

Nesen Rīgas Latviešu biedrībā bija pacelts jautājums, ka Lietavas kāpu tautiešiem būtu jānosūta kādas grāmatas, lai tuvinātu tos garīgai kultūrai. Šis lēmums bija sacēlis uztraukumu nevien Lietuvā, bet arī Vācijā, it kā latvieši gribētu istiem leišiem un vāciešiem uzspiest savu valodu. Tāds uztraukums izliekas mums pavisam ērmots. Ja šie kāpinieki neprastu latviešu valodu, tad latviešu grāmatas gan tur paliktu pavisam nelasītas. Bet ja nu arī tiešām kāds leišu jeb vācu tautības zvejnieks minētās kāpās sāktu burtot latviešu rakstus, vai tad tas tūlīn paliktu par latvieti un leišu un vāciešu ienaidnieku? Lai to visu varētu saprast, mums vajaga tuvāku iepazīties ar šīm kāpām un viņu iedzīvotājiem.

Kuršu kāpas ir ļoti šaura un 97 kilometrus gara pussala, kuŗas austrumos atrodas 1620 kvadrātkilometru lielā Kuršu mare, jeb ezers, bet rietumos Baltijas jūra. Kāpu caurmēra platums ir nepilni divi kilometri, pie kam šaurākā vieta (400 metru) stāv uz ziemeļaustrumiem no Sarkavas un platākā (gandrīz 4 kilometri), uz ziemeļiem no Nidas. Kāpu ciemi ir ierīkoti visi pie minētās mares un stāv no dienvidiem uz ziemeļiem šādā kārtībā: Krante (Cranz), Sarkava, Kunce, Rasīte (Rossiten), Pilkupe (Pillkopen), Nida, Preiļi, Pērvelka, Šatenurte (Schwarzort) un Smilšukrogs (Sandkrug). Vācijas robežās ir vēl palikušas Krante, Sarkava, Kunce, Rasīte un Pilkupe, kur tagad kāpu zvejnieki runā tikai vairs vāciski, izņemot, zināms, kādus retus iecelotājus no Lietavas kāpām.

Vecākais arhaioloģiskais izrakums no kuršu kāpām ir kāds cilvēka apstrādāts ziemeļbrieža rags, kas atrasts Rasītes tuvumā un esot jau kādu 10.000 gadu zemē gulējis. Turpretī, no akmeņa laikmeta beigām ir še atrastas

jau diezgan daudz senlietas, kas liecina par toreizējo cilvēku nometnību un samērā augstu kultūru. Rakstos šīs kāpas — vāciski *Nehrung* — tiek minētas, sākot no 14. gadsimteņa (*Nerge*). Par šī vārda etimoloģiju valodnieki vēl nav vienojušies. Vieni domā, ka „*Nerge*“ esot zemvācu forma no „*Niederung*“. Otri tur meklē kādu prūšu vārdu „*neria*“, kas tomēr nav galīgi konstatēts. Tad pastāv vēl vērojums, ka šim vārdam esot sakars ar Hērodota minēto neuru tautu. Vēlākos laikos šīs kāpas noderēja par svarīgu kara ceļu, pa kuŗu bruņinieku ordeņa karaspēki gāja cīņā pret leišiem, bet pēdējie atkal pretējā virzienā pret vācu ordeni. 1422. gadā pie Melnā ezera starp abām pusēm tika noslēgts miers un pēc tā laika parādās rakstos arī jau kāpu ciemi: Nida no 1457. gada, Sarkava no 1497. gada, Kuncē un Karveite no 1595. gada. Jādomā, ka kurši jau no diezgan seniem laikiem būs iejēmuši visu gaŗo pussalu. Viņu iespaids bijis tik liels, ka viņi pat pārtautojuši dažus svešus iecelotājus, kā: leišus, vāciešus, krievus un citus. Tagad, kā jau minēts, Vācijas daļā visi kursenieki ir pārvācoti, bet kursiski vēl runājot varbūt līdz 3000 cilvēku Nidā, Preiļos, Pērvelkā, Šatenurtē, Bommelsvitē (Klaipēdas priekšpilsētā), Melnragā, Karkelbekā, Nimmerzatē, Immerzatē, Jodkrantē un Kretingā.

Gandrīz visi kursenieki pārtiek no zvejas, zvejodami tomēr vairāk marē, nekā jūrā, kādēļ arī ciemi ir ierīkoti pie mares. Zvejojot viņi, pēc veca ieraduma, runā tikai latviski, jeb, kā viņi paši saka: kursiski. Stāsta, ka senāk pie viņiem bijusi tāda māņticība, ka vāciski runājot, zivis lāgā neķeroties. Arī no Rīgas jūrmalas zvejniekiem ir dzirdēts, ka zvejojot nevajagot vāciski runāt, tad nebūšot laimes. Minētās māņticības dēļ pie kāpu zvejniekiem, laikam, arī uzglabājusies latviešu valoda. Zveja šē tiek daudzīnāta jau no senā ordeņa laikiem. 14. gadsimtenī zivis lielā daudzumā sūtītas no kāpām uz Kuldīgu Kurzemē. Bet vai šī zveja bijusi kuršu ķoniņu privilēģija, neesot droši zināms (P. Mittmann, *Führer über die Kurische Nehrung*).

Nidas zvejnieki, pēc R. Malvesa piezīmēm, pārdodot savas zivis pa lielākai daļai Vācijā, kur dabūjot augstākās cenas, un tikai pāri palikušās vedot arī uz „miestu“, t. i. Klaipēdu. Turpretī, Preiļu, Pērvelku un Jodkrantes kursenieki pārdodot visu ražu Klaipēdā.

Bez zvejas kursenieki kopj tikai vēl mazus sakņu dārziņus un, pēc minētā Mitmaņa vārdiem, tikai Rasitē esot nodibinājusies arī zemkopība, kur arī J. Plāķis redzējis rudzu laukus.

Nidas zvejniekiem pļavas piederot viņpus mares „festlandē“, Vācijas robežās; turpretī, dažiem Vācijas zvejniekiem esot pļavas Lietuvai piederīgajā Klaipēdas apgabalā (R. Malvess). Kursenieki tādēļ žēlojoties, ka nodokļi jāmaksājot divām valstīm. Šis apstāklis ļoti noder vācu politiķiem, lai dabūtu kursenieku simpātijas uz savu pusi. Tādu politiku vēl pabalsta labākās zivju cenas Vācijā.

Kuršu kāpas bieži vien apmeklē vācu tūristi, kuŗus tad kursenieki ar saviem zirgiem ved briežus rādīt, kas kāpu mežos vēl sastopami diezgan lielā skaitā. Līdz ar algu par vadāšanu kursenieki dabū arī jaunas ziņas par labāku dzīvi Vācijā.

Rudeņos un pavasaros pār šīm kāpām iet liels daudzums gāju putnu, to starpā arī lieli vārnu bari. Kursenieki arī ir pazīstami kā veikli vārnu ķērēji. Smiltīs viņi paslēpj tīklu, uzliek tur kādas zivis jeb dzīvu piesietu vārnu un paslēpjās paši biezās krūmās. Kā nu vārnas uzlaižas uz tīkla, tā viņi parauj pie tīkla piestiprinātu valgu un tā savēl tīklu kopā ar visām vārnām. Saķertās vārnas tiek nogalinātas, vai nu sasitot viņu galvu, vai arī sakožot to ar zobiem. Vāciešu acīs šī vārnu košana ir kā mežonība, kādēļ kursenieki ir iesaukāti par „Krājebie-ters“, t. i. vārnu kodējiem. Veikls ķērējs sagūstot dienā līdz simtam un pat vēl vairāk vārnu. Saķertās vārnas tiek ēstas, pārdotas un arī iesālītas priekšdienu vajadzībām, bet viņu spalvas tiek izlietotas spilvenu taisīšanai. Vārītas vārnas tiek daudzīnātas par veselīgu un garšīgu barību (P. Mitmanis). Vārnu ēšana ir, laikam, vecu-ve-

cais latviešu ieradums. Arī es atceros no bērnu dienām, ka vārnēni tika meklēti un vārīti, kādēļ arī vārnas mēdza saukt par kalpu vistām.

Kursenieki dzīvo ļoti vienkārši un labprāt sūdzas par „grūtiem laikiem“. J. Plāķis raksta par viņiem: „Modes vara šo zemes stūrīti nav spējusi valdzināt“. Tādēļ arī varam saprast, ka šos zvejniekus daudzina par ļoti nabadzīgiem. Drīzāk tomēr ir jātic R. Malvesa spriedumam, ka šo zvejnieku trūcīgums tiekot pārspilēts, jo vispārīgi viņu materiālais stāvoklis esot labs. Nav arī taisnība, ka starp kurseniekiem nebūtu neviena bagātnieka. Lieta ir tikai tā, ka tie kursenieku tirgotāji un veikalnieki, kas tikuši pie lielākas turības, paliek par vāciešiem.

Dažs labs kursenieks būs ticis arī pie augstākas izglītības, bet vieglās pārtautošanās dēļ šādas lietas ir grūti pierādāmas. Tāds kāpenieks bijis arī ievērojamais Karaļauču universitātes teoloģijas profesors Rēza (Martin Ludwig Rhesa), kas dzimis 1776. gadā Karveitē un tiek arī rakstos saukts par „Lette“. Bet nu „Lette“ Prūsijā nozīmē arī leiti, kādēļ šāds nosaukums galīgi neizšķīr tautības jautājumu. Šis Rēza ir savā laikā izdevis bībeli leišu valodā un publicējis arī leišu tautasdziesmas, kādēļ drīzāk ir turāms par leiti. Tomēr viņš varēja būt arī kursenieks, kas, varbūt, savu valodu uzskatījis par neievērojamu, bet piegriezis vairāk vērības lielākās leišu tautas valodai.

Par tādu pašu kāpenieku leiši tur arī slavēno filozofu Kantu, kas, varbūt, tikai tādēļ ierakstīts par kāda skotu seglinieka dēlu, lai tiktu drīzāk uzņemts universitātē par studentu. Tā, zināms, ir tikai hipoteze, bet ne gluži bez pamata. Var jau arī būt, ka Kants ir cēlies no seniem kāpu iedzīvotājiem, bet tādā gadījumā viņš gan varbūt drīzāk būtu pieskaitāms kurseniekiem.

Visi mūsu ceļotāji, kas apmeklējuši kuršu kāpas, ir tai ziņā vienis prātis, ka nacionālā apziņa pie kurseniekiem ir ļoti vāja. Visi viņi runā arī vāciski un neretis pat mājā, savā dzimtā. Paši viņi saucas gan par kurse-
niekiem un sakās, ka gribot arī par tādiem palikt, bet

jau viņu bērni runā gandrīz tikai vāciski. Pat latvieša nosaukums viņiem ir puslīdz svešs un tai vietā viņi runā par letiem. Arī es esmu bijis divi reizes kuršu kāpās un varu liecināt, ka latvieši tiek tur gan ar prieku sajēmti, bet nezina, vai ar šādiem apmeklējumiem būs iespējams kurseniekus lielākā mērā tuvināt latviešiem.

Interesantas ir tās ziņas, kādas mums sniedz R. Malvess par šo kursenieku skolām. Viņš raksta šā: „Skolās 5 stundas dienā māca vācu valodā visus priekšmetus, viena stunda dienā esot arī leišu valodā, bet tās laikā skolēni ejot arī vingrot... Viss vāciskais skolēniem tiek ieteikts un rādīts pievilcīgās krāsās... Skolniekiem tiek iegalvots, ka viņu valsts galvaspilsēta esot Berlīne... Skolas bērni runā tikai vāciski. Ja tiem jautā, kas viņi ir, tad tie bieži atbild, ka esot vācieši.“ Tādu apstākļu dēļ varam saprast, ka daudz kursenieki esot „pārlicināti, ka pie Lietavas tie ilgi nepaliks, bet drīz piederēs atkal Vācijai, kur tiem daudz labāki klāsies.“

Lai gan kursenieki ir aizjēmušies diezgan daudz leišu vārdu un dzīvo arī ar pēdējiem kaimiņos, tomēr leišu iespaids uz viņiem ir ļoti mazs. Tikai nedaudz kursenieku māk sarunāties leitiski un parasti runā ar tiem vāciski. Te vēl nav jāaizmirst ka arī mazās Lietavas leiši ne visi ir patrioti, bet bieži vien jūt līdzīgu vāciešiem. Tā tad nav tādu labvēlīgu apstākļu, kas veicinātu kursenieku tuvināšanos lietaviešiem.

Mazās Lietavas leiši arī gluži labi saprot, to stāvokli, bet plašās autonomijas dēļ nevar kavēt savu pavalstnieku pārvācošanos. Klaipēdas gubernātors pat izteicās, ka vienīgi latviešiem būtu iespējams izsargāt kurseniekus no vācu politikas. Būtu vēlams, ka latvieši sūtītu uz kuršu kāpām savu mācītāju un kādus skolotājus. Tam nolūkam pusi izdevumu varētu izgādāt no Lietavas valdības. Lielās Lietavas leiši, turpretī, tos apstākļus nepazīst un arī nesaprot. Ja jau gluži nevainīgu latviešu grāmatu sūtīšanu uz kuršu kāpām uzskata par bīstamu politisku agitāciju, ko tad gan nesacītu par latviešu mācītāju un skolotājiem? Ja leiši uzskata kurseniekus par saviem

ļaudīm un vācieši par saviem ļaudīm, ko tur gan vairs latvieši varētu panākt? Ja latvieši tomēr grib saviem tautas brāļiem uz šīm kāpām kaut kā nākt pretī, tad vismaz katrs solis ir labi apdomājams.

Līdz ar savu valodu kursenieki ir uzglabājuši arī dažas etnografiskas savādības, kuŗas mūsu ceļotāji ir parasti atstājuši neievērotas. Vispirms mums jau durās acīs zvejnieku dzīvojamās ēkas, kas celtas vēl bez skursteņiem. Gandrīz visas ēkas ir jumtas ar niedrēm, tāpat kā pie Rīgas jūrmalas zvejniekiem. A. Bilenšteins, kā zināms, šādus jumtus pavisam noliedz pie latviešiem. Jumta gēveles galiem gandrīz nekad netrūkst tā saukto „stāga gaiļu“, t. i. izgrieznojumu ar zirga jeb zivs galvas izgriezumiem. Arī Latvijā šādi izgrieznojumi, jeb āži bija senāk plaši pazīstami, bet tagad tikai vairs reti kur sastopami. Kursenieku mājas stāv ar gēveli uz ielas pusi un ar ieeju parasti no labās puses. Logi ir aiztaisāmi ar slēgiem, kas ir krāsoti iecienītā zilā krāsā. Māja ir iedalīta divās daļās, no kuŗām viena ir lielā istaba, bet otra pastāv no viena jeb vairāk kambariem. Pie šķērsienas lielajā istabā atrodas pavards. Pār to no vārceles jeb vērbalkas karājas pie ķēdes piestiprināts dzelzs kāsis, kuŗā iekaŗ vārāmo katlu. Pavardam blakus stāv maizes cepamā krāsns. Dūmi no pavarda un krāsns iet caur griestiem uz bēniņiem, kur tad tiek apkvēpināti tīkli, kas tādā ziņā topot izturīgāki. Šāda ēkas iekārta stipri vien atgādina arī latviešu agrāko māju.

Agrākie raibie kursenieku uzvalki jau ir izgājuši no modes, atstādami vietu jaunāko laiku apģērbiem. Meitas tomēr vēl nēsā kreklus ar izšūtām piedurknēm, bet sievas valkā baltus galvas lakatus. Pie vīriešiem gan vēl redz zīlu jaku un baltas bikses, bet agrākās skaistās adītās jakas ar zilām un baltām svītrām jau sen ir atmestas.

Savā dzimtas dzīvē kursenieki tiek daudzīnāti par mierīgiem un godīgiem ļaudīm. Arī precējušies dēli vēl dažreiz paliek tēva mājā, tādā gadījumā paplašinot veco māju ar jaunu piebūvi.

Dziedāšana, pasaku stāstīšana un mīklu minēšana kuršu kāpās, kā liekās, jau sen ir apklususi. A. Becenbergers domā, ka tam par iemeslu esot kāpu neauglīgā zeme un pašu zvejnieku nabadzīgā dzīve. Es no savas puses gan šē drīzāk vainotu kuršu izolēto stāvokli starp jūru un ezeru, starp leišiem un vāciešiem. Lai tautas dzeja varētu uzglabāties, vajaga nevien vairāk dziedātāju un stāstītāju, bet arī lielāka klausītāju pulka. P. Mitmanis domā, ka arī dažādi piētisti un sektanti, kas tura laicīgās dziesmas dziedāšanu un pasaku stāstīšanu par grēku, šē būšot savu lomu vilkuši. Varbūt, ka arī visi šē trīs apstākļi kopā ir nomākuši šo ļaužu dzejotāju garu. Pēc agrāko rakstu liecībām kursenieki senāk, kā liekas, tomēr būtu vairāk dziedājuši un līksmojušies. Jāņa dienas svētīšana ar uguņu dedzināšanu gan ir uzglabājusies, bet ligošana ir viņiem palikusī sveša. Arī ceturtdienas vakaros — mūsu piektvakaros — netiek strādāts, bet nav parasts pasakas stāstīt un mīklas minēt. Bet ar visu to nav tomēr sacīts, ka kursenieki būtu zaudējuši arī interesi par tautas dzeju. Es tiku novērojis, ka viņi ar lielu prieku un sajūsmu noklausījās, kā mūsu ekskursanti dziedāja latviešu tautas dziesmas. R. Malvess pat esot redzējis, kā daži kursenieki — laikam gan kursenieces — „līdz asarām sajūsminājušies“ par latviešu dziesmām. Latvijā mītot, tie mūsu tautieši gan neatmestu savu tēvu valodu un pievienotos citiem tautas brāļiem; bet vai tie arī tālu aiz jūras un mares dzīvojot, paliks vēl uz priekšu par kurseniekiem — nerunājot jau par piesliešanos latviešiem — tas vēl paliek jautājums.

Kā jau teikts, senāk tautas dzeja bijusi uz kāpām tomēr dzīvāka, nekā tagad. Jau 1595. gadā kāds Kaspar Hennenbergers uzrakstījis teiku par šo kāpu izcelšanos. 1190. gadā šē esot plosījies tāds negaiss, kāds no ūdensplūdu laikiem vēl nebijis dzirdēts. 12 gadu laikā esot pūtis stiprs ziemeļu vējš un tad arī esot šīs kāpas cēlušās. Tā, zināms, ir tikai teika, jo ģeologi meklē šo kāpu sākumu ļoti senos laikos. Pēc arhaiologu do-

mām, kā augšā minēts, jau priekš 10.000 gadiem šie ir vērojama liecība arī par cilvēku.

A. Becenberģers ir uzrakstījis šādu kursenieku teiku: „Klaipēdā tikuši senāk sagūstīti trīs laupītāji: viens švarcerīss (Schwarzeries), otrs Preilerīss, trešais Niderīss. Nāvessoda vietā viņi uzlikti katrs uz sava plostu un palaisti jūrā. Jūra šos plostus piedzinusi pie kāpām un tur nu švarcerīss dibinājis šatenurti (Schwarzort), Preilerīss Preiļus un Niderīss Nidu.“

Šai teikai tiktālu var būt vēsturisks pamats, ka šie kāpu iedzīvotāji pa lielai daļai būs cēlušies no vētrās piedzītiem zvejniekiem un visādiem bēgļiem. Vēl tagad starp kurseniekiem ir dažs Kurzemes zvejnieks, kas vētras laikā paglābies uz šīm kāpām. Dažs esot arī no „Finnlandes“, kā kursenieki ir sagrozījuši vārdu „Livland“ (Vidzeme).

Prof. P. Šmits.

Piezīme: Paskaidrojumi stūrainās iekavās [] ir no redakcijas, parastās iekavās () no vācējiem.

A. Becenbergera uzrakstītās tradīcijas.

Es kāp uoz augstim kalnim
Un skatuos jūriņā,
Es redz: tur nāk vien laiviņ';
Tur būs mans mīlais sirds.

Tā laiviņ' iznāk malā,
Tā priekš man gaužēsi:
„Jā, meiņ, tu gan smuk;
Ka[d] tu tik bagāta būtum!

Priekš mana augsta guoda
Tu esi nabadzins.“
„Kad es priekš tev par nabags,
Iekš klāster es nuoies.“

„Kad tu iekš klāster nuoies,
Es klāster aizdedzināš;
Tur sadigs tavo grēki
Ir Dieva lielais nams.“

Nuo rīta pulkstin četri,
Es klaper pie klāster duru.
„Labrīt, klāster saimeniek!
Kur ir šī smuka meič?

Kur ir šī smuka meiče,
Kur vakar šeitān bija?
Tā [tai?] bija divi zīmīks
Pie matim un pie klē [kleites?]

Tai bija griezti mati
Un sarkans zīduklis [?].

Teicējs bijis Miks Trākis no Karkelbekas. Šī ir vācu romance, kas agrāk arī Latvijā tika daudz dziedāta.

Teikas, uzrakstītas no J. A. Engelīna jeb Eglīna Preiļos.

1. Kad es biju jauns cilēks kādu desimt metu [gadu], tad vienu nakt izaicināja lauku mana grūse [Grossmutter], sacīje: „Nākat lauku bērni! Šīse, rau, kur tā ugne, te nes pūķis daudz naudes. Jemat tuo služ [teit. šliuže, das Schwert am Kahn] ir paceļat bišķi nu stāga [jumta] un nu skrejat iekšā!“ Tad mēs visi bērni skrējām iekšā, un viens atsiraudzīja apakaļ ir sauca mumis smiedams:

„Jau tā ugne reģis [liekas] prapulst [pazūd].“ Un tad mēs visi pi duru pieskrējām ir raudzījamēs vis, va nebiir [nav vairs tur], un tad mēs cits redzējam ir cits neredzējam.

2. Mana taitis [tēte] ar mamu gāja nu Preiļu pic Nidas baznīcā zaļuo cetrudienu, ir iz pusceļa kad tapa, tad viņims dui tapa tā trūdņ (bēdīgi) ir tā dīvaini, ta ka muziķ, ir viņi dui apsistājās ir raudzījās iz tā puikā [skaistā] gaisa ir ir iz dangus [debesim]. Ir viņi paredzīja kādu maģu švirtes [ceturtdaļ] jūdzi uz ties dui Buleviķa dižies kalnis—te lēkāja dui dzīvi, ta ka ir uz cilēka monieru, ar spārnis, viens prieš uotra, nu viena kalna uz uotra. Ir tādu brīdi mēs dui trūdņi raudzījamies raudēdami, ir uz reizu gāje mūsu acims juo maģumā, ir mēs tādu labu brīdi raudzījamies, kal [kamēr] viņi dui belēkadami prapuole.

3. Es turiu [man ir] žīgi [veikalu] šetnurtā [Šatenurtē]. Pagāju nu Preiļu nu ziegaris [pulkstens] trīs, ir kal es pi Štellmaker [uzvārds] sava žīgi atsiliku, atgā man ziegars deviņi, kal es nu šetnurtes pagāju. Un bija rudīņa laiks, ir es gribīju pi kāda laba cilēka par nakti palikt, ir jau tie ļauži kur es gribīju iejieti iekšā, tie gulīja, ir es duomāju: „Iešu pic māju, Es tik esu zaldāts ir sava keizeru sēdzis [zvērējis]; man nieks nieka [nekas nekā] nepadarīs.“ Ir es duomāju, kad es tapu uz kalnu pi šī meža gala: „Vai grīzti, va ne?“ Kad man ta ka bišķi baimes [bai-

les] bi. Ali [bet] es, iedams vis paacu [uz priekšu], duomāju: „Kad es ir kuo sasitikšu, es viņus tik valāšu [pārspēšu].“ Ir es jau iedams nu kalna pic jūras tapu netāju nu tuo kaugur [uzkalniņā] — redzu: kādus trīs simtes žingžņu [soļu] iz tuo kauguru ugne deg. Tad es, iedams tiešum uz tuo ugeni, duomāju: „Kas tā ug(e)-ne par viena būtu, kad mani ne reizes tā nuosedēvis, kad man(i) tā baime jem.“ Ir tad es, vis paacu palēnis iedams, duomāju: „Va grīzti, va ne?“ Ir apduomāju vis - kuo: kad jūra diža, zveju nav ir laužu ari nē. Tad es izsijēmuos nu ūzu dimzaka [bikšu kabatas] nazi ir at-sidarīju ir parbraucu par zemi krustu ir pats duomāju, kad mani ir daudz neprieteļu [ienaidnieku] apniktu [uz-bruktu]. Tad es par tuo krustu tiešum dabāju [uzma-nīju], kad es ar kāju tiešum uz tuo krustu varu uozmīt, ir tad es guvu juo stiprus asiņus, ir es duomāju: „Nu es iešu tiešum uz tuo ugen.“ Ir es duomāju iedams, kad ir te rasi var nauda degt. Tad es gāju jau juo greiti skubinādams [steigdamies], kad es varu pi tās ug(e)-nes greiti klāt tapt. Ali kad es kāda piecēdesimt žingž-ņu tā ungefēr varīju būti, tad man tā ugne uz reizu pra-puole, ir tad es gāju dar [vēl] tādu galenu, ir man pacē-la tādu dižu baimi, kad es nebigribiju [negribēju vairs] uz tuo ugnē vietu uozīti. Tad es ir sukuos [griezos] pradēm [tūliņ] tiešum pic jūras ir tad es nuogāju pi jūras ir tad es paguvu [iesāku] greiti iet, ali es nazi at-daru [vaļā] iz labās ruokas iz labā žekirta [žaketes] dimzaka laicēdams [turēdams] duomāju: „Kad ir mani kāds nu pakaļas atsīdzīt [dzītos], tad es nu viņu atse-vērēšu [aizstāvēšos].“ Ali līc [līdz] pat Pērvalkas man-tādu dižu baimi jēma, kad es daudz reizu beiedams tu-riu apsestāt ir duomāt: „Kas te tik tur būti, kad man tādu dižu baimi jem, kad man cauri matus ceļ nu bai-mes?“ Ali es duomāju, kad tas vells pi manis tur būt.

4. Es Dievam pasiliečovodams [paļaudamies] lik-uos gulēt ir jau biju nitāju āzmīdzis ir jūtu, kad jau tā piktā dvase [ļaunais gars] pi manis artinas [tuvojas]. Tad es duomāju: „Viņš rasi pi manis klāt nepiepies, kad

es Dieva vārdā gribu āzmiņt.“ Ale viņe artinājās vis juo klāt ir es gribīju pabust [pamosties]. Tad viņa ganc uz reizu tā kā grūts vēš pradēja [iesāka] uz mani birpti [pūst] ir mani juo vis [pavisam] gribīja āzmidzināt; ali es steņguos [pretojos], kad es varēcau pabust ir jēmu dziedat seve [sevī] ir Dievuop dvasiškas maldas [garīgas lūgšanas] augšum sutinet [sūtīt] pasiliecavādams Dievinam ar tikru tiķėjimu [īstu ticību], kad mana sutvertuojis [radītājs] mani neduos viņam, tam, kur [kurš] nieka nav pi manis piesilicis, nu tava šlūžmas [kalpošanas] atraut. Ir tad es nu visas sirdes Dievam apsiļemdams, kal es dzīvs, nu sava tiķėjima naatserauties. Ir tad manā sirdī tapa ta ka džauksmas [prieks], ir meile [mīlestība] atseradās, ir tad es jutu, kad viņš gribīja nu ķeršta [dusmības] dar juo [vēl vairāk] mani spiesti ir visai žudet [pazudināt, nāvēt]; ale es sava dvasiškās maldās būdams, druoši duomāju, kad tu turi nu manis prapult, ir tad viņš tūļaus [tūļiņ] nu manis atsiraudams prapuola ir es jutu, kad viņš jau tur atstāt, ir tad es pradem belūgdams [tūļiņ lūgdams] sava Dieviņa pabudu. Tā piktā dvase ir tā, kur iz laumes pasivirš [par laumi pārvēršas] ir dara tuo pašu dīnstu pagal [pēc] mana sirdis pajutima [jušanas], kuo ir pats vells dara.

Tālāk seko A. Becenbergera vācu valodā uzrakstītie māņi un ierašas.

Kad laiva ir uztaisīta gatava, tad to uzliek ačgār-niski un šauj krustiski par viņas dibenu. Kad jem jaunās zušu makšķeres auklas, tad mājā slepeni pār tām pārmet krustu un priekš iemešanas ūdenī vēl apspļauda. Kad kādu tīklu grib pirmo reizi lietāt, tad uzliek cirvi uz sliekšņa un nes tīklu par to pāri. Kad pirmo reiz izmet jaunus tīklus, tad pie tiem piesien mazus aizsainīšus, kur ieliek nux vomica, arseniku un citas lietas. Ja zivis maz ķeras, tad tīklus vajaga kvēpināt ar šaujamo pulveri, jeb no citiem laimīgākiem tīkliem izgriezt kādus gabalus un pielikt tos jaunajiem, jeb arī apliet tos ar „čūsku ūdeni“ (kāds indes nosaukums).

Kādas kursenieku teikas ir uzrakstījis arī profesors **J. Plāķis** Latvijas universitātes rakstos XVI.

J. Plāķis uzrakstījis no Kūrienes Mariķes šādu dziesmas variantu:

Es stāv uz augstu kalnu
Ir skatuos jurinuos;
Es redz vienu laivili nākuot,
Te būs mans brīdgāmels.

R. Malvess ir uzrakstījis sekošas dziesmas (nodotas LFK).

Teicēja Dore Kalnišus Nidā.

Tēvenc, tēvenc, tais man laiveņ,
Ar zemlinu vējeņū;
Piecus mastus raušīnaju,
Piecas plekstes laiveņā.
Hai juksasā, hai ridlasā,
Hai rūdi rūdi rallallā.

Teicēja Ļote Zakūča Nidā.

Duv brāliču karuo jāje,
Duomas paseduomajau:
Va reiks jā, ar nejāt,
Ar paliksi Kurzemē.
Kurzemīte laba zeme,
Vine vis tik runejās;
Mumis būteu vis jū lab,
Kāmē šiši paliktu.
Meitas puišims gultes taisa,
Kas pataisa zaļdātam?
Plinte, zobenc pagalvintē,
Mentelite apseklāt [apklāties].
Lec, māsīte, rožu darzu,
Puškā brālam cepurīt!
Izpuškāja dziedadam,
Pati dieja raudadam.

Teicēja Mariķe Zakūča Nidā. Tā esot kāzu dziesma.
„Tuo už kāziems dzied.“

Ļatina par darzu skraid,
Sava mieļa drauga gaid,
Acens viser apkart met
Jānīt ieraudzēt tā šķet.

Miestā jāja [brauca] smuka meit,
Brūti [brūtei] pirkti dargu krell,
Uz pirkstiņu gredzenu,
Uz galveņu vainiķeņ.

Māte, māte, raugi, raug,
Brūvā aļū skaidru trauk,
Nu jau kāzas turesam,
Citus raudus cieļasam.

Teicējs Fridrihs šmits Nidā.

Es stāv uz augstams kalnams
Un skateu jūrenā;
Es redz vien laivil nākam,
Tas būs man broitegams.

Dažus tekstus uzrakstījis E. Melngailis 26. maijā 1931. g. (LFK 1045, 5052 — 5062). Teicēji Mārtiņš Pičs, dzimis Nidā 1874; Marija Piča kdze, dzim. Piņķis, 1903. g. Preiļos.

5052 Viens, dui, trīs, četri, pieci, seši, septiņi, astuoņi, deviņi, desmit, vienālik dvīlik, trīlik, četrālik, penķālik, sešālik, septiņālik, ašnālik, deviņālik, duide-smit, piecadesmit, sešadesmit, septiņadesmit, astuoņadesmit, deviņadesmit, simts, dui simtu = duisimt', dang simtu, viens tūkstuoš. [Varbūt „desimt“ desmit vietā].

5054 Šiše mežā, tas briedis turej maģ's (Der Elch hatte Jungen). Atgā guove pie tā maģā. Tas briedis spēra tai guovij. Ta guove pavirta uz sānu (Die Kuh fiel um). Tas ķerdis [gans] nāca līdzēt. Tas briedis gā uz to ķerdi virsūj. Tas ķerdis tureja skriet un lipt [kāpt] uz koka, uz priedes. Tas ķerdis tureja tā ilgu gaidet, kāl tas briedis pagā. Tuo guovi tureja vest mājās.

5055 šilaika daug tapa šmugulets. Deļ tā pagājuš ruden parbēga viens luots (plakanu dubenu laiva) nu šķirvites (pi rubežas viens ciems Vācu zemē). Ir tu-reja etera lādejus. Bi vakaras laiks. Kād' ziegars de- viņ! Kādang (weil) slekts gaiss bi, tumša nakte, ir lik- turns nedeg, tad viņi paklīda. Varbūt, kad viņ' ir bi pie- sadzēruši. Viņ atsarada šis' pie mūsu sāt'. Ir kā uz nalab, pasatrapij nākt vien reizīn (laiva ar motoru, Reisekahn) ir pārbēg' to luot. Tie lauž noslīk'. Mēs pa tā (nachdem) viņus zvejojam ar tīklis. Al nevarē- jam viņus atrast. Ruden viel (vēlu) to vien' atrada pie miest' (Klaipēdas) izmestu. Uotruo izmete nug (nu- pat) šuo pavasar', tepat, kur viņš bi slīc's, pi mūsu. Tas slīkons bi labai sapuvis. Viņš tapa pakasts (beerdigt) uz kāpam.

5056 Kāžins (katrs) cilveks džaujas uz vasaru. Ale mēs zvej sagaidam vasar' ar grūtu sirdi. Kādaņģe mēs vasaras laika turam (haben) labai grūti. Mēs ie- tam vasar' jūrā ceizat, zvejuot. O, tas nau liegu. Trā- pās, kad ir kādureiz daug vēj' vai daug jūr's (hoher Seegang). Vienu rīt' gājam ar zvejuot. Jūra labai cir- ta. Al mēs stūmamies iekš'. Ilg nevarējam būt, ka- dang tā jūra vis juo dikti cilinajās. Ir mēs gājam ma- lā. Malā ietuot, mēs būtu turejuši labe nuosaraudzities. Kāl tās bangas magi dang nuocert. Mēs tuo nedarijam, bijam labai nuosaganduši (erschrocken). Ir gājam caur pār cirtumu. Ir pasatrapija, kad viena banga sasistatij (stellte sich auf) iz mums mažin (beinah) apmeta kūļus (küļņus). Tā laiv' atsadūra iš (iekš) zemes ir pasa- meta garum' (warf sich in die Länge). Tā laiv' bi pilla ūden', ir taisijās iet gruntā. Mums nevienas malānes (iespējas) nebij. Mēs turejam (hatten zu) lēkt pār burdu.

Tēvs iesapainaj [ietinās] iš to virv'. Mana brālis sēdēja zemvēja sātā, o es augstvējā, Kažins turejam daret, kā tuopam nuo laivas nuost. Kadaņģ tā laiva vērtās riņķij. Ir man brālis guva tās izplūdušās lentas (Bretter) tvert. Ir jūra viņu nesa malā. Es turej pel-

det īš juras aplink laiv'. Tādu maģu galenu es biju pa-
peldejis, tad mana brālis man jautaj, kur ir tēvs. Mēs
viņu meklejam, al nekur neredzejam, abs dui īš ūden'
būdams, īš jur's. Es nieka neturej pasatvēris. Ir mana
brālis manie saka: „Tu ej, laikies [turies] pie laiv's.“
Kadaņģ apakšā laba straumes bi, ir mani vilka straume
labai atpakaļ, o es labai bi nuosagandis, ir es viņam
klausij'. Es peldej atpakaļ, ir līdza es gribej pi tās lai-
vas tverties. Tad atgā viena banga, tuo laivu pacēl, ir
es duomaj', kad es gūšu par galvu. Manie pārgā širpe-
lis par kūnu (Körper). Ir es suķ' (drehte) viņķē, pel-
dij pēc mal's. Nu es paredzej' tēvu. Viņš bi īš tuo virv
iesapainajs (ievēlies), ir tā laiva apvirta, o viņš atrada
pa (zem) laiv's. Pēdis (pēc) tā laiva atsavert' ir viņš
tapa lauk'. Nujint (tagad) atgā vel ķelis (daži) bangas
ir cirta mani uz galv'. Es apalpu (Ich war betäubt) ir
nogaju gruntā. Ka' mana kājas guva zemi, tad es pa-
budu (pamodos). Manie iekrita prātā, dar šlikti ne-
grib'tum. Ir es sasajēmu, ir bandij (versuchte)
dar peldēt. Līdza ka es uozgāju augšum, nāc' mū-
su kaimins malā. Viņš piesāve manie vienu irkli. O
tēvam uotruo. Ir mums iejēm īš laivas, ir izgājam labi
malā. Tuos daiktus pēr salasijam.

5057 Marē mēs sagūstam tādas zuvis: daug plaķu
(Bressen), starku (Zander), līdaku, zeburu (Ziarten), sī-
ku (Schnepel), kvapu (Quappen), bieršķu (Barsch),
brunču (Plötze) ir lašu, zušu, stintu, pūķu (Kaul-
barsch).

Jurā ir tādas zuvis: stuore, lasis, menca, plekste,
silīķe (silķe), silīķene (reņģe), āte (Steinbutte), perpele
(Maifisch).

Ruoņi nu neb nāk. Stuoress ari reti Tēvi ir daug
saguvuši stuoru.

5058 Koki: viena berz', priede, priedulis (Zweg-
kiefer), alksnis, egle, kadiķis, apse. Še nemaz neaug ni
liepas ni ozoli.

5059 Trūkst vārds „labība“. Mieži, rudzi, auzas,
kvieši, tos teic: graudi.

5060 Rāpuči [kartupeļi] tepat aug.

5061 Putni: pīle, vista, gailis, cālis, pilūtis — madžs. Nidenieki saka prankas, ne pīles. Pērvelkā saka: gūže, Nidā: zuoss. Žvirbls, cīrulis, blezdinga, vagnags, varna, kuovārnis, ģegužs, lakštingals (žagatas nezina).

5062 Pērvelkā ir krūpķis [Unterjacke, izrakstīts], īpašnieks Miķis Peleikis, prasa par to piecdesmit litu.

Latviešu Folkloras Krātuves ekspedīcijā 1931. g.

A. Medne uzrakstījusi šādas tradīcijas (LFK 1298, 1—70).

Teicēja 80 g. vec. Anna Frišmane, Nidā.

1. Ka runcis masgajas, aties viešu.
2. Ka gaile dzied, labs gaisis būs.
3. Ka runces zāle grauž, speiga būs — šalts.
4. Ja putni bleškuos — uz slektu gaisu.
5. Ka varnas iz priedžu ganuokļu, tad snieg, putina.
6. Ja kukuks dzied un ja naudas tur dimzakā, tad visu metu tur naudas.

Cūkas kauj duj trīs nedēļ priekš kaļēdu.

Teicēja 19 g. veca Marija Frišmane.

7. Jāņuos piepropā mucu ar darvu, nuoliek ganc iz ūden, plud dran, aizdedzina.

8. Taite tais man laivile (n),
Rīta brauksam jūrinē,
Piecas plekstes laivilē.
Hai vir vir vir, hai bum bum bum
Hai juksasā hai juksasā.
Taite tais man laivile(n),
Māte (māma) šuv man burile(ns)
Hai vir u. t. t.

9. Vecos laikos Nidas iedzīvotāji samaluši graudus maizei ar rokas dzirnām.

Teicējs 40 g. vecs Fricis Piņķis Preiļos.

10. Kad sieva pāriet par ceļu, nieka nesagūst, tīklu saplēš.

11. Vec lauž luob runat, ka saguvuš jūras jumprau — turijs asti ka zuvs.

12. Kaļēdās vāra cūkas ausis, kājas, mēli.

13. Jaungadā lej laimes.

14. Velikās skrej ūdeņa nest, saulei tekot iet sent [smelt], pa visam ligam [ligām, slimībām] labs.

15. Jāņuos saulei laižuoties nuo septiņ vai deviņ puķēm tur būt vainiks nuopīts. Tuo met meitas iz kuok, cik reiz viņš nuokrīt zemuj, tik metu dar trūk, kāl meit apsaprecas. Ja viņš pirmo reiz augšam, tad apsaprece tuo pašu met.

16. Jāņuos āzkur marmulē [mares malā] dižs uguns.

Pazuog laivas viens zvejs nuo cita, uoznes iz kalna ir āzkur. Palaiž darvas muc's iz ūden.

17. Sekminēs [vasaras svētkos] parnes berzus, izpuškuo istabas.

18. Visu sv. dienā (Allerheiligen) nibēg zvejuot, tad diža sturme.

19. Kad apsaprecas, tad luob ielikl brūtei iz mat naud.

20. Brūtei vajag iiet baznicā pirmai, būs dzīvē visur pirmā.

21. Jauniķi nepalaist los, tad visu mūžu paliks kuopā.

22. No svāta [precībām] jājuot, āzsien ceļus; ar vezumu parijājuot izduot šnaps.

Mājās paēd launagu, vakarīn, tad nuojem brūtei vainik, apsej drānu, jauniķim uzliek vecu zīdvest, zvejhūt.

Izpuškuo brautvinkel, augšā pakar vainiku. Kas tur pasēž, tam uozlaiž iz galvas, vajag izsaperkties jāduod šnaps.

23. Dui labie vīri (Trauzeugen).

24. Brūte, kur nuoiēt, tēvam duod kreklus, mātei kreklus, ķedeli [brunčus].

25. Kad atiet vieši, atnes dāvanas.

26. Kāzas tur trīs dienas.

27. Pūķis — mājas kauķs. No citu zuog, nes mājas. Kā ugun, kā zvaigzne aste pakaļā.

28. Kad atruod ledžing [pakavu], tad ir laimes.

Kruoģeri pieskaļ ledžing pie dur, zveji pie lādes, kur zuvs tur iekšā.

29. Tīklus taisa pilnā mēnes, kad nuojem, tad ne-tais.

30. Rāpučus sēj pilnā mēnes.

31. Pāvil dienā nieka nevar namā ienest, ronas ķirms, visa maize pilna ķirm. Vis ķirms veršas uz uotr sān.

32. Kad pirmo reiz sauč kukuks, jātur nauda dim-zakā, visu metu turēs naud.

33. Citkārt jūrmale zveji gāja zvejuot uz štuorem, tad tie kepšuki, tād' maģ' mell vīruk', līdzij vilkt tīklu prom pa kalnu ir piesēja vierves mežā pie kuoka. Kad sauca: „Pēter, atlaid“, tad palaida.

34. Viens zvejs izgājis nuo zvejības redz: viena ugne deg. Gājis klāten. Kad uozmet mučk [cepuri], tad nauda dziļi gruntā, kad nuo kāju kuo uozmet, šlu-kas [tupeles], tad nauda guļ uz virs. Zvejs piegājis ne-tāli klāten, ieguvis baimes ir paskrējis.

35. Pie zveja kalpuojs viens puišs. Viņš, jūrmulē staigādams, atrad vienu dižu jeltkaci ar zelta naud. Viņš tuo naud par'nes mājās ir pakavaj [paglabā] pa staldž. Pēc viņš turija brūt ir tai viņš visādas drānas ir ādšlukas nuopirka. Tas saimnieks gribija zināt, kur viņš tuo naudu gūst. Vedās viņu kruogā ir viņu piedzir-dija. Ale tas puišs bija gudris ir nepasacij. Bet tas saimnieks turija vienu meitu. Tā uozdabaja, kur viņš iet, ir nuovaktēja, ka viņš naudu turija pa staldž ir tuo naudu viņa pazaga.

Tas saimnieks pastaja dižu bagāts, ir savus bērņus izlaida bagātās vietās. Ale viņu bērņi, citi pastāja

biedni, citiem saklīda prāts, tā visa nauda nīvienas žegananes neatnesa.

36. Viens zvejš nuobēga viņā sānā. Ir tas viņa ģentis [radinieks] deva viņam ēst. Tā tarp ir medus. Zvejs jautāja, kur viņ to medu gūst. Parādīja lauku tās bites. Nu zvejs prasīja, kad ir viņam duota tās bites līdz. Tas būs deva viņam vienu auli līdz. Viņš pargājis mājās iesanesa istubā. Nu viņš gāja raudzet, vai ir medus. Bites izleca lauku ir apnika viņu, paguva durt. Zvejs saukdams i sisdams izskrēja lauku, sauc: „Rukstila putnene“. Viņš bandīja iet namā. Bites nib laida viņu iekšā. Viņš namu āzdedzis.

37. Mana tēvs ar Sekut bi nuobēguš Aģilā āz Pērvelks zvejuot. Vakarā bi ganc still ir mūsu tēvs bi iegājis paraģē. Draugs gan turīja iet lauku ir pasēdēt uz burd. Viņš vienreiz žāstījas [žāvājās] ir mana tēvs dzirdīj, kad uz zem ar viens žāstījas. Viņš draugam sacīja: „Vai tu nedzirdīj?“ — „Ne“. Tādu brīdi viņš sēdīj, žāstījās vēl. Tad uz zem žāstījās dui reiz. Tad viņš ieguvīš baimes, pasajēmis ūz ruoka ir skrēja pic paraģes. Tā brīž saskrabīj tā ankur ķēd, līdz ka viens nācis par ķēd iekšā valtē. Draugs ielec paraģē ir āzslēdzās, ir abes dui baidījās iet lauku. Pēc kad ilgu nieks nebi bijs, tad nuogāj lauku ir ar valti stumas juo tālu ir tad nu pa valtes vis nāc tād diž mutuļ lauku, līdz kad viens būtu dižs akmeņš mets iz ūden, līdz pat Pērvelks vis nāc lauk. Uz vien reiz — bi ganc still — iekrīt diž vētr ir tā valt be veik apvert, burd pa ūdeņ gulīj. Viņi izamet ankur ir nib gāj juo tāl. Pa brīž viņ gāj juo tāl, tad vel tie mutuļ nāc pa valtes lauku, kāl nuogāj šīšen Pērvelks.

Šo pašu, t. i. beidzamo, stāstīja arī 61 g. vecs Miķēlis Deckaitis Preiļos.

Teicējs 43 g. vecs Johanss Peleiķis, dzim. un audzis Pērvelkā.

38. Bi grūta ziema. Sala dikti. Vienc vanderburšis gāja nu viņa sāna pic kāpu pa ledu. Viņš atrada

uz ledu vienu nuosalušu cilēku. Tas nuosalušais turija jaunus zābakus, tā vanderburša zābaki bija veci ir saplīsuši. Viņš bandīja tam nuosalušam nuovilkēt tuos zābakus, ale tie zābaki bija piesaluši. Kad nuovilkēt nivarīja, viņš jēmis tās kājas ir nuolauzis ir iesabāzis tuos zābakus iz sava tornister. Viņš gāja juo tālāku un atgāja vakarā Pilkupā. Jau bija dikti vielu un kruogā nib varija ieiet. Viņš redzīja dar vienā zveju namā ugni ir nuogājis tur pi luoga ir bumbināja. Zvejš izgāja lauka ir viņam sacīja, ka citur rūmes viņa namā neb ir kad tik kuknē. Viņa guove ir veršil atsavedus ir dēļ diža šalča viņš veršil kuknē iegabinājis. Ja vanderburšis gribētum pi tā veršila gulet, ta viņš varētu viņu piejemt. Nakti be guļot silumā tās kājas nu tuo zābaku attirpa. Vanderburšis pret rītu tuos savus vecuos zābakus pajēmis, tās cilēka kājas iebāzis iz sava veco zābaku, tuos te palika. Jaunuos zābakus apsimāva ir pagāja sava ceļu. Zvejš, nuo rīta pabudis, gāja raudzēt, kuo veršilis dara. Izgājis, raugās: veršilis vanderburši saēdis ik pat ceļu i dar tuos laizedams grib juo tālāk ēst. Zvejš nuosigandis sava sievu pasauča lauku. Abes dui paredzījuši, kas nuosidevis, nuo baimes izlēca pa luogu lauku ir nuoskrēja pi šaltīža. Šaltīzis sasauca visu ciemu kuopā ir nuosprieda, ka tas veršilis, kur cilēku varija saēst, tur būt patš vells i reiķetu tuo veršili ir tuo guovi, kur tuo veršili padzimdīja, nuosist, tik viņ nizināja, kā. Pa puse dienas runājuma viņi sasprieda uz stāgu uozlipt, dižu kuolu par stagu parbāzt iz tuo veršili ir guovi nuosist; ta tik viņi guva pakaju Dievam diekavadam, ka viņš līdzīja viņams tādus vella satvertus luopus nuosist.

39. Vienc zvejš bēga viņā sānā parsicelt guovi. Tas zemenieks iedeva viņam vienu dižu suni. Nu viņš jautāja, kuo tā guov ēd. Sacīja: sienu. Par'gājs mājās, palika sienu. Guove urzd, gribīja slaukt — kuoda.

40. Kā zemnieks zuti nuoslīcinaj.

Zinams daikts, ka zutis rītes, kad daug rasas ir, nu upes iet iz zirņu lauku. Viens būrs, savu lauku pi upes turēdams, bij ar zirnes apsējis. Ir zuši rītu viņam ieli-

da iz tuo zirņu iekšā. Viņš, gribēdams tuos zušus sagūti, pie upes krantes izbārstīja pelnu. Abes duj ar sava puisu gāj lauku dzīt tuos zušus. Visi citi zuši paskrēj, vien diž viņ saguv. Zemenieks ar sava puis sprieda kā tuo zuti karavuo. Zemenieks gribija zuti nuosist, puisis pakārt. Uz pēd galē sasprieda, kad reik viņu nuoslicināti. Viņi pajēma zuti ir iemeta iz upes.

41. Vienc zvejš nuogāja pi zemenieka viešēt ir paredzija te vienu dižu gurķi. Viņš jautāja to zemenieku, kam tas ir. Zemenieks sacija: „Va tu tuo nezini, tu paikaiš [muļķis], nuo tā izper kumiļu“. Zvejš, gribēdams zirgu iegūt, nuopirka viņam tuo gurķi. Zemenieks pamācenāja, kā viņš tur peret. Viņš pārgājis mājās tur gurķi uzlikt iz mīkstu pēļu. Ir reik viņš ir reik viņa sieva tur uz tuo gurķi virsui tupēt, kuol kumilis izlīdis. Zvejš ar sava sievu be parstājuma tupija četras nedēļas. Ka nu nieks neislīda, ir tas gurķis pradija smirdēt, zveja sieva sapīka ir viņam sacija: „Tu, paikais, devies nuo ta zemenieka piesagūt, tādu brangu naudu āz maksaj. Be štrīdadamies, viņš dui sasaplūcās. Zvejš nu apmauda pajēmis gurķi, nesa viņu lauku ir svieda viņu iz viena krūma iz zemis. Gurķis parsprāga ir iz tuo krūmu izskrēja zuiķis. Zvejš domādams, ka tas kumilis, dzinās viņam pakaļ, ale zuiķis paskrēja. Viņš iegājis iekšā, jem sist sava sievu sacidams: „Puse dienas būtu jo ilgu perijuš, būtu turijuš zirgu, nu palikam be nieka.“

42. Tēvin, tēvin, tais man laivin,
Aud mamīt man zēglenas.
Rīta skriesam jūriņā,
Piecus rabus jemšīnā.
Piecus mastus raušīnā,
Piecas plekstes laivinā,
Kad mēs mencam strikta griežam,
Visu mencu berni brēc.
Štit, nebrēc tu, mencu bers,
Es juk esu mencu tē(v)s.

Hai uksasai, hai rillasai,
Hai rādi rūdi rillallā,
Hei vir, vir, vir vam bam bam,
Hei vir vir vir vir vam bam bam,
Hai uksasai, hai rillasai,
Hai rādi rūdi rallallā.

44. Juo daug zuobu, juo daug maizes,
Dievs duod zuobus, duos ari maizes.

Teicējs 42 g. vecs Fricis Rademachers, Preiļos.

622.556
45. Kad es biju penķālik metu, es kalpuoju šatenurtā. Mēs gājam svētdien pa launag pi lentu [dēļiem]: šaps bi strandē gājis. Ar šlukām un zeķēm bi par grūtu iet ir es izsamāvu ir paslēpu pa vienu priedi apakšā uz šatenurtes kalna. Es nuogāju 7,8 km uz miesta gal. Piegāj vakars, es turij braukt atpakaļ. Bij tumš, ziegars viēnālik nakti, es gāj pi tuo šluku klāt ir ta man pradij tāds sunc urzdēt ir grullēt, ka mati pastāj uz galv ir mučk nuokrīt. Es atsacopaj apakaļ trīs četr žingšņ, parmet trīs krustus, skrēj zemui pic māju, ka es nib zinaju, kur esu. Es trāpiju četrus piecus badegastus. Tā es būtu no prāta izgājis. Saimenieks sūtināja apakaļ, al es biju ganc nuost.

46. Sievas — duj stuk — nuones pienu Juodkrantē pie vill. Nāc apakaļ i redzij: viens vīrs, vis balts uozgāj. Sievas prad kliegt ir skrej pic māju, guv dzert sāl un ūden.

47. Zveji zvejuo ar klip [velkamo tīklu]. Ir nu viņi apmet vienu mast ir tas viens iet pie uotra palīdzēt vilkt. Viņš atruod slīkuoni vidū iz mast. Ieguva baimes, gā' apakaļ, uotrs gā' ar viņ līdz. Gulij ganc dui slīkuoņi. Tā viņ gā ar luot tuos slīkuoņ's apkārt ir kā viņ tuo mast izvilkt, sagā kuopā, neviens slīkuons nebe bij.

48. Mēs jājam pic turg. Zirgs negāj. Kučers gāj priekšā pārmet krustu. Zirgs pradij iet, ka mēs vairs netapam līdz.

49. Kristamam bērnam uz baznīcu veci lauž luob duot līdz sāli, maizi, kād pār cent.

50. Zvejš zvejuo ar klip. Nuoiet viens vīrs palīdzēt vilkt. Zvejš zinaj, ka piktaš ir sacijs, ka nebrūkā nevien. Vīrs pagā nuost. Ka šie bij pazvejuojuš, viņš padžau tuo klip ir gāj ar tiem zuvem uz Priekul uz turg. Un ka viņ bi tā pastums no malas nuost, uz vien reiz nuoskrej viens vīrs nuo Stata kalna, ir viņš sauc: „Pajem man līdz“. Ir šie jau zinaja, ka tas piktaiš, stuma tuo luot greit dziļumā ir tas vīrs greit skrēja pakaļ, ka ūdens duidesimt meter augstu spricej uz gaļvas. Ka luot bij dziļuma, nuobildija kā perkuonens ir viņš prapuoie ir nieks neb sauc ir nieks neb bi.

51. Mēs zveji bēgam ar valti miestā. Ka brauc apakaļ, bij vielu. Bij januar, sala un sniga. Bēguot pradij salt, bij ledus ir kād duidesimt valtu sabēg šatenurtā: nidenieki, preilenieki, pērvelknieki. Zveji gāj kruogā. Vecais Freicis palika valtē. Uz vien reiz uz dvīlik atskrēj viens melns sunc viņam pi burdes ir aicinaj no paraģes lauk, šis nib gāj, pradij lūgties uz ceļ pasklaupis ir dziedaj, ir tas suns iegāj valtē. Valte nuogrimis līdz ar ūden. Kā šis vis juo daug lūdžās ir dziedaj, sunc lecis par burd lauka, ka mažn valt apvert. Freicis bij nosigandis, uz desimt met juo vecs tapis. Draugi neb pazina.

52. Vien reiz unkuls pargāj no fišmeister. Viņš atgāj labai vielu. Te bij šatenurtes kapi ir viņam nuoskrej viens melns runcis nu kaln. Ir viņš spēr tuo runc ar kāj un gāj māj, maz varej paiet. Trīs metus gulij gultā un sirg.

53. Mēs bēgam ar valti. Vis nakt zvejuojam. Tad gulijam paraģē. Viens tur iet raudzīt, ka nipieietam pi zemes. Uz vien reiz izlien lauk pakļe viens vīrs ar zīdvest. Ta viņš atsacopaj apakaļ ir nib lien lauk. Viņš prad lūgties. Nu ies ab dui lauka. Ka izgāj, nieks neb bij, visi vīri pagājuš.

54. Vien reiz mēs jājam uz miest. Ka mēs tapam pi Liebestal, apsastājam, pasidusijam. Es jemu vienu

budiļķi, sviedu is ta brāga. Te mēs zinājam, ka špūko. „Ja jūs, piktie, te iekšā dzievojat, nākat lauk“. Al nieks niizgāj. Kad mēs pradijam jāt, uz vien reiz zirgs nib varija tuos ratus pavilkt. Dižs vīrs sēdij ratuos, dui zirg nevilkt, šņāc vien. Mēs pradijam lūgties i krustus mesties. Kučers duomaj, ka dižais vīrs viņa draugs, bet tas pagāj kājum. Metam krustus, vīrs nogāj zemuj. Zirgi pradij iet.

55. Pigniers viens pats gāj iz zvejību. Ka viņš pabēg nu males, vis dui vīr bij. Pēc viņš tuos kauķus labi nib dev ēst, tad viņa bērni tapa papaik. Pēc ka viņš pabegāj zvejot, viņam iš tīkl iesagulās kā jaušais zirgs. Pigniers turij bēgt malā. Kamēr izbēga malā, apsirga ir mira.

56. Viņi jāja ar zuv pic turg. Ir viņi jāj par kaps. Ir ta atskrēj viens balts vīrs. Viņš sacij, ka tur viņ pājemt līdzā. Tas kučers tā greiti jāj, kuo zirgi varij skriet. Tas vīrs skrēj, ka zirgi nivarij līdzā paskriet. Ka viņu nipajēm līdzā, ta viņš paskrēj ta greiti, ka žeibs ir prapuol.

57. Pirm trīs metu bi viens šūlmeisters mūsu ciemā ir viņš aicenāj man kartes špēlēt. Es pargājis no zvejības, biju pavardzis ir nigribiju iet. Al pēc es nuogāju. Ir mēs špēlējam ir ziegars dvīlik. Viņš turij šnaps, cigaret, mēs bijam lusting ir viņš pradija tādus cilēka kaulus rādīt, ko bi sasalasijs no sliķoņ. Es ieguvu baimes. Ir uz vien reiz viņš pasastājas ir sak: „Vai dzird, jau nāk“. Tas lamps tā pradija citarāt, tas durs tā knikstinaj. Viņš tver revolver i mēs gribijam lekt pa luog. Viņš pradija skaitīt i nieks neatgāj.

58. Policists bi šuolē iesamdijs. Ka viņš rakst, uz vien reiz pradij uz augstienes svaidīt, rullāt. Viņš pradij saukt, tur pradij svaidīt, rullāt. Policists islēc pa luog, paskrēj ciema. Nuogāj trīs vaiki revolver āzsalādej, ir nieks neb bij.

59. Viens jauns vaiks gāj pic māju no kruog. Ka viņš izgāj pa tuo kamp, atskrēj auto, ka šķīst ugne. Bi

migl. Vaiks nizināj, kur ir, ir ķampfoi (plūcās) pats ar sevīm. Pi māj atsazin, kur ir.

60. Ulpin gāj dzinter lasēt jurmulē. Ir uz vien reiz vienc izgāj no jūras ir vilcis viņ iekš jūras. Ulpin riņģej, plūcās ar viņ, ka varij los tapt. Pēc viņš bi mēli nuosakodis ir drānas nuosadrašķijs.

61. Ārarīksne dzer ūdeni ka truba. Ja viens gals jūrā, rauj ūden augšā. Ja zvejs ar valti, ar uzrauj augšā.

Teicējs 10 g. vecs Pauls Pelēķis, Pērvelkā.

62. Tir vir vīren, tam reik šamtlen, tam reik leplēn, tam reik šķīvlen, tam reik skutulen, tam nieks nib liek tam nuogriež sprand.

63. Bukus dzīt — ta reik stumdāt tād's kniplen's, dvīlik buki dvīlik av's.

(Bērnū rotaļa, dambrete, dzirdēta Preiļos.)

64. Vir, vir, tīren, tam šamtlen, tam leplēn, tam šķīvlen, tam puodlen, tam nieks, nieks neb liek. Teicēja Pelēķa māte.

65. Freičs gulij pi Aģils rag. Viņš redzij, ka dui zirg ar rats atjāj. Ir viņš gāj raudzīties ir prapuol.

66. Zvejs gāj ar klip pi zemes. Pi pakaļas velk. Ka viņš grib atlaist los, sauc: „Pēter, atlaid“.

Teicēja 80 g. veca Anna Frišmane, Nidā.

67. Zuves: bierški, kvapes, zebre, stārks, kaše, pūkes, stinta, aušle, zutis, tub', grundul, stēkis, plekste, āte, lasis, mencis, perple, siļķe, skrabi, viļķi, store.

68. Ēdienu laiki: prišper, launags, palaunags, vakarīn.

Teicējs Fricis Piņķis, Preiļos.

69. Mēs bijam dui vaik, gājam mežā uogu lasēt, uz vien reiz man draugs dikt iesaucās. Pasarauguos: viena vespe iz acs iedūrus. Netālu mūsu viena veca sieva ar mergīl ar lasij uogas. Draugs piesauc tuo meit: ka tu nākt jau klāt, še jau daug uogas ir. Ka tā meita pie-

gāj klātu, draugs pajēma vienu garu vītuol i iedūr iz tuo vespu lizd. Tās visas pradij apnikt tuo meitu. Tā meita paguva dikti saukt ir atskrēja tā māte līdzēt. Viņa duomaj, ka mēs esam tuo meitu situš. Viņa paredzija, kad ir tās vespes. Al viņa duomāja, ka ir māju bites. Viņa sacij: „Vai, ka tās ir māju bites“. Viņa apsēja ar drānu to lizdu, ir pārsanesa mājās. Iesanese kuknē ir gribija ielaist iz aul.

Teicējs 42 g. vecs Fricis Rademachers, Preiļos.

70. Kad es biju kādu 17 metu vecs, mēs daug cieņa vaiku gājam mežā vienu svētdienu pa launagu. Mežā gulija pi ceļa lādes, kur grante berama bija. Mēs vienu lādi jēmuš, pastādījam iz vidus ceļa. Pielikam nuo krūmu ruokas pi tās lādes ir uozlikam galvu. Svētdienā es ir mana draugs gājam jūrmule zvejuot. Viņš labu gabalu pirm manes iedams, piegāja pirmais tuo lād. Viņš nuosigandis atskrēja apakaļ pi manis sacedams, ka iz ceļa vellens stāv. Es viņu pajēmis zinaju, ka ta pati lāde, kuo mēs bijam pastādījuš. Ka mēs netāle tās lādes piegājam, pradija mežā braškēt un braškēt. Es nu ari iegūvu baimes ir gājam abes dui apakaļ. Tai pašā laikā nuogāj dar dui zvej. Mēs tiem pasacijam, kad tie iz ceļa vellens stāv. Nuģ gājam visi četri klāt. Piegājam klāt ir nul viens nuo tuo vecuo vīru nuosajēma mučki ir pradija lūgties. Viņam belūdžot, sarika vīri: jau viņš nāk. Un visi četri zābadis [aulekšiem] skrējam apakaļ. Nuģ nuogāj dar dui cit zvej. Nu mēs pasacijam, kas te priekšā vis ir. "Tie pēdejie zveji turija dui irklus līdzā. Es nu pajēmu vienu irklu ir visu drošais iz citu ar pajem vienu irklu. Mēs dui gājam pa pirmis ir tie visbailie gāja pakaļā. Ka nu tapam netāle tās lādes, es mana draugam saciju: „Nu, āzmerdz acis ir duod viņam vienu“. Ka nu abs duje devam, tas vells apvirta ir redzijam, ka grantes lāde.

Šajā ekspedīcijā M. Miezone uzrakstījusi sekošas tradīcijas. (LFK — 1298, 71—92).

Teicēja 36 g. veca Marija Pīča, Nidā.

71. Ja blezdinga zemu lien, būs liets.

72. Ja runcs mazgājas, būs svešs.

Teicējs 74 g. vecs Kristofs Jesejus Preiļos, priekš 60 g. no zemes (Lietuvas) ienācis.

73. Senāk veļņuks pa kāpām dzievājs. Kad laužu zvejuot gājuš', tad pietvēruš līdz pie tīkl, nu vairs nedzievā.

74. Priekš simt metu uz tuo rag bījš dižs pils un ūdeņi tik upe bij, piec tik izplēsta.

76. Kas daug utu tur, tas ir bagāts, tas ir kungs.

77. Pie tev jau ir juo daug vaļņuku, tu juo puik.

Teicējs apm. 70 g. vecs Naujāks, Preiļos, no zemes ienācis.

78. Citukārt tie ķepšuk bi, kad tie zveji zvejuoja, tad tie līdzēj vilkt tīkl. Viņus redzēt nevarēj. Kad gribēj atlaistum, tad sauc: „Pēter, atlaid“, kad vilkt reikēj, tad sauc: „Pēter, velc“. Tāds biedns cilēks bi, tas gāj pie cit lauž naud prasit, nevienc nedeve; gāj pie baznīc kung, tas nedeve neniēka — un bi tik bedns, ka užmirti jau reike. Tad nuogāj mežā, jūrmalē pēc Aģiles. Viņš saka ķepšukam: „Ka nevienc man nelīdz, tad, veln, be tu līdz!“ Pēc atsarads lāms [klibš] cilēks, jautājš, kuo šis grib nuo viņa. — „Nuo visi esu naudas palīķit prasijs, man nieks neduod. Palīķi tu man.“ — „Daudz grib?“ — „Skribļinu [cepuri].“ — Gūt, viņš duos. Pie jautā: „Kadai tu man atduos?“ — „Kā redzēsim, kādu metu, tad atduos.“ Un tāds išpuvs celms bījš, izgriež ūts caurum, uzlies tuo mučķi uz tuo celm virs un šis pus zaka naudas atness, kā nu ieš tuo mučķ ber, birst celm caurumā. Ieber — raugās: pus mučķis tik. „Aļ tu tuo mučķi piln turi duot!“ Gā uotrreiz atnest, pieber tuo

mučķ ar kaup [Haufen], kas pār virs, tāpat atdāvinājs. Viņi dui sarākuo, kadai atduos. Nākuošmet tai laikā tur atduot. — „Kā es zināšu?“ — „Ka tu atnes tuo naud, tad sauc Karklmačķ.“ — Citu met atduod, ciek iekš tuo mučķ bi, kas iekš tuo celm bi, tuo sev pasileik. E ne nu, tuo dien nuoiēt, kad reik atduot, sauc Karklmačķ, nieks netiet. Staigā — gaida, kad aties, sauc vēl uotreiz, nēks neatiet. Trešreiz vēl sauc. — atiet, atsaruonas vienc cilēks. „Kuo tu sauc?“ Tā un tā, naudu grib atduot. Sakus: „Es neesu tas, Karklmačķis nebīr dzīvs: viņč gāj Rīgā už jāmark nuosapirkt(ies) jauču [vēršu], guov, zirg, āv. Rīgā bījs tāds mārs. Gājš pār Rīgs tilt brug un apnics viņu bumbeljānis un nuobumelēja — notriecs. Un tuo naudu tu vari palaicit, nieks ne prasis.“ Nuo tā, pec vairs nebi likt tuo ķepšuk.

79. Kad pārkuonenc diž triec, tad visus ķepšuks nuotriec zem.

80. Tas nuosadeva nesein. Nuo viņa sān vien siev šuv krekl uz sliexsn pasēdus, užej dižs pārkuonenc. Žaibus [zibeņus] meta un atiet vienc vīrs pie viņš. Viņa turēj zirkles už sliexsn išaplētuš. Viņč sauc treju reiz, ka tur tās zirkles jemt nuost, grib namā iet. E ne — viņa nejem. Bi dižs kuoks, dižs vīrs skrejš pa tuo kuok pastāt nuo liets. Kā pārkuonenc triecs, tā prēm [taisni] saskaldijs to kuok un visu tuo cilēk. Būt viņ ielaidus namā, tad viss nams būt nuotriekts. Par krustu viņč neiet.

81. Tie bij tie rīzi vīri, dižie vīri, dar nu vecu laiks, kad nažu, cieru daudz neturēja. Kad prēdi tvēr, ar vis šakn izvilka, tād sīl [spēku] viņ turēj. Rasītes rag, pēcs jūdzs platum nuo vīna rag līg uotram — Lēkurag un pēdis nu tī kādas četras jūdzs bi Venčerags. Vienc bi nuo tuo stipruo vīr Rasītē, uotrs už Lēkurag un trešas už Venčerag. Visi trīs turēja vien cir. Kad gribēj malk sasacirst, tad tas nuo Rasītes rag met tam uz Venčerag, kad tas pasacirt (sasakapājas), atkal uotram vis tie riņķ met. Pēdis sapīka par tuo, ka vienc pie cit nevar nuoiēt, cir tur svaidit. Gribēj sasabērtis tādu ceļ, kā vienc pie uotr var nuoiēt. Kas bij Rasītē,

tas priēž kāp smilkt sakas, nes un bēr ceļ nuo Rasit rag uz Lēkurag, nuo Lēkurag, tas bira uz Venterag. Kādas dui dienas nes, nūtrūk bants nuo priēšaut, sapīka un nebij biert daugiaus. Šurp nuo Lēkurag uz Venčerag dui jūdzes garš šverts jūdzes plats; par tuo var brist, ik ceļ dziļ ir. Nu Venčerag, kur pec Rasites bier, ir kād pus uotr jūdž garš un bišk juo šaurs kā tas nuo Lēkurag.

82. Venterag turēj diž pil, pēdis tā pagrim. Tur ir akmen, kad zvejuo, tur tīkl saplēš, kād tūkstuot žingsņiu plat un ganc riņķim apkārt.

83. Nuo sveta pradis [pasaules iesākuma] bija ķepšuk, pārkuonenc pračirstija.

84. Luob sacit, kad kairai niež, tad gaun izduot; kad dešnai, tad gaut.

85. Tik dižs ka cimds bij.

86. Vienc tāds ķierds (ķērds) bijš, ganījš luops — pie tuo luop atsaradusies laps. Viņ iet pie tuo bull — redz, ka tā kul tur karā, viņa staigā līdz ar tuo bul, sak, ka tas trūks, bet kā netrūkst, tā netrūkst. Vakarā dzen luopus mājā, bullis atiet pa varsteli iekšā, laps saka: „trūkti trūks, aba vells zin, kas tuo gūs.“ (Maģi — varsteli, bet dižš ir duors).

87. Žīds atiet pie žamaič — saka: „Vai tu nebūtu labs viņu vest?“ — „Kad man āzmaksaj, kālab nē. E ne nu, kā agri jāš [brauksi]?“ Žīds sak: „Dēn nē, muģ [knišļi] un bumbul ir, tad jau nakt.“ — Žamaic patais ratus, gaid tuo žīd atietuot. Žīds kā iesasēd tuos rats, likās gulēt. „Važuokas [važoni], as tev užmuok [aizmaksāšu],“ sak žīds. „Kad plēš, tu man pēcel!“ — Viņi dui jāš ir jāš. Užreiz priekšā atsaruonas vilks. Žamaic sauc: „Žīdi, kelk [celies], jau plēš!“ — „Ō, Ō, tegul [lai] praplēš, tegul paauš [uzaust].“ — Žamaic trīs reizes sak tā, ka plēš, bet vis gul. Tad žamaic sak: „Žīdi, kelk, velks kumel plēš!“ — „Ui, kuodel pirmel nesacij?“ Ižlep [izkāpj] nuo vezum laukā, isaraunas rung laukā, sak: „Plēsk, plēsk, a aš matišu [skatīšos], kur tu gerte [dzert] gaus.“ — Tuo rungu pajems, iet pie tās ups, gaid

vilk. Vilks kumeļu saplēsijs, gā sav ceļ. Abes dujems reik vilkt vezum mājās.

88. Citkārt nuo Mackalijas bij tā saušims šventas Jurgis, dižs vīrs. Viņč turēja šimmel zirg, vis ar šuo zirg luobej jāt. Vienu ziem šalts, dižs speigs [salna] — vilki neguva nekur ēst. Nuo dengus krita zem vilkams eķečs. Švents Jurgis atjāja un katram nuo tuo dev ēst. Kad švents Jurgis nebij, tad tie vilki tā kaukuš, tā kaukuš un švents Jurgis zinājs atiet. Daug dienu viņš š(i)ērs [barojis]. Vienu dēn puiss gājs iž meža, iešlips [iekāpis] iš prēds, grib redzēt, kā švents Jurgis šērs tuos vilks. Puiss raudzijās. Visims tiems vilkims devis, vienam neb lik. Švents Jurgis parādijš iš kuok, saks: „Tev tas!“ — Vilki jēmuš kuok krimst, ka stuki lēkuš. Puiss redz, ka kuoks greit būs pakuosts, ielips iš cit. Vilk gaid, iet tuo krimst. Vilk redz, ka niek negust, praiet pruoj. Puiss nuolip ir iet māj. Ale nakt atgulst iš gults klētā āzmieg. Atiet vilk izsakasās caurum, ielēn klētē, saplēš puiš. Nuo rīt iet saimnieks puis celt, neruon dauģiaus kā kreisuo kāj, kreisuo rok nuo tuo puis.

89. Vilks kad saēd, tad atstāj kreisuo kāj un ruok, lai zinātu, ka cilēks ir apēsts.

90. Bijš dižs zalkts. Bijus laps. Zalkts jautājs lapsai: „Kur tu iet?“ — „Ieš tuo mež pasaraudzīties, kas te ir.“ — Laps nevar nuost tapt nuo zalkt, visur līdz iet. Pēdis laps gūst paskriet nuo zalkš, ir vienc vīrs iet un pieiet tuo zalkt. Zalkts saka, kur šis iet? Iet mežā pasaraudzit. Viņ dui iet. Cilēks netuop pruojm nuo zalkš. Nuoiet — dižs akmenc bījš, cilēks pasacērtas kūj, paceļ akmen augšā, saka zalkšam palist pa tuo akmen. Ir na nū, cilēks kūj parauj, uzlaiž už tuo zalkt viers, pats pa iet nuost. Zalkc sauc pa tuo akmen: „Žmoģau, gelbēk [cilvēks, glāb]!“ — Cilēks iet sav ceļ, diekavuo [pateicas], ka no zalkš pagājš. Atiet firšters [Förster], dzird tuo bals, iet. Atiet pie tā akmen. Pajem tuo paš kūj, paceļ akmen, zalkš izlien. Zalkc saka: „Nu ka tu padarij man lab, kuo aš tev par tuo duoš? Es tev tur iekuost.“ — „Aš turu mirt, tad mēs varam citād sarā-

kuot. Es tev esu lāb padarijš, al tu man pikt āzmaksās. Mēs duj iesim ciemā pie šaltis [Schulz], tas prāvu padariš.“ — Dui iet, satiek laps. Tā jautāj: „Kur duj iet?“ — „Už gericht.“ — Laps sak: „Es juo lab prāv jums padariš. Es tur redzēt, kur, kas tur bij.“ — Tā un tā, ies pie tā akmen atpakaļ, tad prāv padaris. Nuoiet, firšters tur akmen pacelt, laps ar ast firšteram pa kāj pabrauks, tā šis tur tuo akmen palaist. Ka nu palaiž, zalkts sauc: „Žmogau, gelbēk!“ — Šie dui negrib gelbēt, iet sav ceļ. Laps jautā firšteram: „Kuo lāb duos par tuo?“ — „Nāč ar man lidza, es tur duj gaiļus mājās.“ — Abas duj vedes pie firšter. Nuoiet pi māj, laps netūr mājās iet, pasagaidit mežā, firšters atnesīs tuos gaiļs. Laps palikus, firšters iet mājās. Firšters turējs duj jakts sunus mājā. Iesabāž zakā, nes pi tuo laps. Laps sauc: „Par daudz spārdās iekš tuo zak.“ — „Kā nespārdiesies, vec ir.“ — Ka iz plac ir, nu tik firšters sak: „Uoždabā [uzmani]!“ — Suņ kā izskrej, laps skriet iš sav urva [alu], suņ nepanāk, ieskrien urv. Runājs ar sev: „Par lab padarijum pikt āzmaksā.“ — Jautā kuojels: „Kuo jūs duomāj?“ — „Ko tik izskriet.“ „Acs, kuo jūs duomāj?“ — „Raudzij, vai tuoli urva.“ — „Aste, kuo tu, pakaļ vilkes duomāj?“ — „Kabinēj nuo vienc prēds už uotr, ka varij atskriet.“ — Vel jautā: „Kuo tu duomāj?“ — „Ka tik sugaut, ka tik sugaut.“ — Viņ iet apakaļ iz tuo urv: „Še, sunel, uodegal [astīte]!“ — Suņ — čops, čops. Ast nuotrūk, pat iz gāl apakaļ. „Par lab padarijum pikt āzmaksāj,“ vis sauc ir vēķ [drīz] izdusa [nobeidzās].

91. Kāpeniek nepazin žāg [sienāzi], palik služ vienu gal uz volti uotr uz zem, četri vīr pajem kūjas un dzin iekš volt. Pēc guva iekšā, nuociel Dravernā. Zemniek iet raudzit, kuō atcēluš — smejās: žāgs bi nuo volts izlīds lauk. Draveniek duod tiems vīriems ēst medus ir sviest ir maiz. Tie vīr jautā: „Kur tuo salduo guv? Vai tuo luop navar viņiems ar pārdot?“ — „Kuodēļ ne, āztais rūž [stropu] ciet, mājās turat pataisit [s]aul.“ — Pārbēg mājās, parākuo sievām, kuo pārveduš, pārgabinēj, lai tais tik šķīvs, puods meds būs genau. Tuo dien aukst dien,

jem līt. Ienes biš rūž ustubā. Maiz cept, silts istubs. Bites pradēja lauk lēkt kost. Kuo nu, negal pats istubā. Sarākuo, kunga reik paaicināt? — Daktera reik pāraicināt? — Nieka nezin kuo darit, laukā nedābt, jem tuo nam un āzdedz ar visām bitem.

92. Kad valuods izdalij, zemniekam dev zemniek valuod — leišu, vāciešiem vācisks. Nuo katra vienc vīrs gā pārsanest tās valuods: rusiš, francuž. Kāpeniek palikuš pēdgal, kāpenieks bi šikt pagājš, āzmirš. Nu atiet — šim valuod vajag. Tad atjēm nuo vācisk, leitisk kād vārd, nuo kurseniek kād un šis iedev kāpeniek un tā ir kurseniek (kāpeniek) valuod.

Tāpat arī A. Šlesere uzrakstījusi šādas tradīcijas. (LFK — 1298, 93—157).

Teicējs Fričs Tuoleiķis Preiļos.

93. Kad nauda luobijusi degt un kad paredz, vajag iemest; ja iemet, tad uz viersu paliek, bet ja krūpki [jaku], vemški [vamžus] iemet, tad tik dziļi nuoiet.

94. Pūķis kad ir pills, tad ir šviess [gaišs], un kad ir tukšs, tad mells.

95. Cit vis sak, ka ārarīkste raun ūden iekšā.

96. Citureiz dižā kalnā dzievājš milži ir uz grunt tie būri. Tas milžens turējs dižu pil. Tā milžen meita gājš špacierāt. Viņa nuoiet nuo kalna zemuj ir redz: viens zemnieks savus laukus ar, ir tā meita nebij redzējus un duomājus, ka ir špēlītes, ir pasijēmusi iš klēpa, āznesus kalnā ir džiaugās [priečājās]. Tēvs zinājs, ka zemeninkus nereik jemt, ka viņi tad nesēs, nuo kā varēs maitināties, jēmis ir sarājs meit ir tā turiš nuonest tās zemeninkus.

97. Citureiz te āz Pilkupes bijs ciems. Uzgājs mērs. Nuo vakara vīri pabēguši zvejuot un kad pabēguši, visi bi nuomiruši, tik tie, kas uz ūdens, palika dzīvi.

98. Citureiz te dzievājs viens ķēniņš un tureij puiķu meitu. Nākuši daudz prinču. Iz vienu reizi viss

burgs [pils] āzaudz un nieks nevarēj pieiet un neviens nepabuda. Kēniņa dēli vis nākuši. Viens bandijs nākt un par ilgu metu iegājs un kad meitu dabujs pabučat, meita atsamuoda ir visi dorni [ērķšķi] palikuš ikš puiku puķu un visi tapuši dzīvi un dzievājuši kā papriekšu bijuši.

99. Tēvs jāja nakti jurmalā, viens zirgs bi un tuo gājs pārvest un turējs suni līdz. Iki kalna suns gājs līdz, bet nuo kaln skrējs pruom. Un tad gājs viens un zirgs pradējs spurksti, nebegrībējs klausīt iet un stājies uz pakalēju kāju. Ne tālu nuo kāp piesametās vaiks [bērn] ir smirdēj pēc svelma. Pēdis vaiks turējs zirgu ir gribējs priēš acu āzjāt, jau ganc pie snuķa zirgam bi. Viņš papirmis sitis vienu ību, bet neprapuolis vis, nācis pie snuķa zirgam un sitis trīs ības, pēc sitis krustā un tad prapuolis. Pēc, kad nuogājs jūrmalē, nuogājs tāda diža migla, kad nezinājs, kur ir, tik dzird, kad krāč. Ta zinājs, ka te ir jūra, ka nevar iet. Pēdis nuogājs jūrmalē ir sacijs, lai viņš tik nāk, viņš gūs ar kuoli, ali nebeatsaradis — prapuolis. Parjājis skruzdinu ceļu un tie suņi tiek kaukuši un nevarējs neviena piecelt. Mājā jēmusi viņu tāda baime un palicis visas duris ātdarīt ir licies gultā gulēt.

100. Viens vezms atjājs nuo miesta ir sēdējuši dui vīri iekšā ar melnām drānām un cilinder un viens kučers priekšā. Sasatikuši ir pajājuši garām neberedzēs.

101. Viens gājš pic jūrmali ir bijš ganc tumšs. Atsaruon viens vīrs un pēc jājš uz divi sunem. Cilēks nuosagandās un kad paguva diena aust, tas vīrs prapuole.

102. Razbaju kaugurs.

Citureiz šis bijis dižu mež ir bijuši rēberi [Räuber] un turējuši pastiepuši tādu ķēd. Un kad jā j ar vezums par krantu un kad tuo ķēdi kustināj, tad viņi tuos nuoplinderēj. Viņi āzdedzināj pie jūras ugun un masināj [musināja, vilināja] malā un tad varēja nuoplin daravāt. Šis jūrmalā tāds kaugurs ir tur ir dzievājuši un tur ir atrastas dzelzu trepes un stīgeles.

103. Nuo Karviķ bijš viens kapteins ir turējš siev un meit. Tā meita paaugus ganc diž. Tad tuo pašimilej tie trīs milži nuo Venčrag, nuo Lēkrag ir nuo Rasīt. Viņa sacīj: kas akmeni āzmetīs nuo Karviķ uz Venčrag, tas viņas gūs. Tas nuo Venčrag āzmeta un tas viņu guv. Un kad šturms bij, viņa nes daug akmenu, kad nevarētu nuopļaut zem un nuģ vēl ir daug akmenu. Un kad šturms bij, viņa tuos šēpus [Schiff], kad štrandē, išnesājus ieš priēšaut, viņ gāj līdzēt.

104. Vienu reiz vienc kuģs bij uz jūr ir uozgājs dižš šturms. Tur bijušš trīs bagāts meits. Viņas jēmuš Dievu lūgt, lai izlīdzētu, un pažadīja [apsolīja], ka kur viņas izies malā, tur baznīcu pabudīs. Pie Rasītes izgājušš malā. Ciek meits prasijš, tiek tēvs devis nauds, un šīs pabudavuo baznīc. Nu tēvs gribēj redzēt, kuo viņš pataisijš — redz: baznīc. Tuo viņš negribēj nieka zināt ir gribēj visas trīs nuožudēt. Tuo ciem sauc par Pavunden un baznīc tur esout — vēl šuodien pakabinētas bildirs, kur tēvs gribout tās meits pažudēt.

Maksis Laucinieks Preiļos.

105. Bijis vienc vecs vīrs. Nieku neturējš nakvīnes, vecaiš bijš pavardzis. Iegājš vien miest. Tien lo bijš šventināt pirmuo maj — kažnu maij vien sveš meit lobejš šventinat. Piecs mets nebi guvuš nevien meit un tādēļ slekts gaišs bijš. Vecais licies gult, meit aizgājs pasaraudzēt. Prīster nelaiduš iekšā. Meita iegājus svētnicā, prīster saķēruš un šventinājuš ar muzik un dziesmām. Vecais pabudis meklēt sav meit — sacijš nuožudēt. Vecais brēcs un lūdz Dieviņ, ka viss nuoietu! Uozagājš liets, tā viss pagrims, nuogājš gruntē un tuo miest sauc Venčērag un tur tagad esout akmen ūden redzam.

Fričs Tuoleiķis Preiļos.

106. Vien meit gājuš zvejuot ar luot. Bijus nakt — redz: pie viņas nuo kaln atiet vienc vīrs. Viņa baidijās. Redz: luots kaln uozgājš — viņa brien brien ir paslīk. Vi-

ri meklē, kur palikus, velk tīkl malā, tur pie virves galu atrad tuo meit piesasējuš.

107. Amžināis žīds. Vecs vecs žīds, kad jauns mēness, tad viņš esus jauns cilēks; kad deļce, tad esus vecs. Esus iegājš pie lauž, bet nestāvs, ietus dien un nakt. Viņš esus prateikts. Citu reizu tie žīdi tuo išganītuoju [pe-stītāju], kad viņš tapa nuokrižavuots [krustā sists], tad žīds, ka sakrits pie viņa slieksn pasadusēt, tuo pasadzinis pruojam. Tad žīds nuolādēts, ka tur iet ir iet.

Teicis Maksis Laucinieks Preiļos.

108. Vienc jājs pic šatenurtas uz ruku [uz reizi]. Viņš raugās: viens vīrs atjājis ar melnu cilinderhut raits ir jājis krustus cel viņam. Iejājs iekš priedels ir paguvs tās priedels trakškināt ir pēdis prapuols.

Piktie tur melnus švarkus un cilinder gāl.

Fricis Tuoleiķis un Maksis Laucinieks Preiļos.

109. Sienu sapnuot — slekts gaiss, lietus.

110. Kad ziemu sapnē ar sienu jemies — sniegs.

111. Kad zaļ zāli redz — papelnēt.

112. Kad sapnuo, kad ar tīklu zvejuo ir pienes daudz knipelu, kuolu, tad zuvs gūs.

113. Maize arī uz peln, bet kad pa smilkčim staigā, nieka negūs.

114. Puik apsavilcs — liga būs.

115. Kad vainik uz gāl tur, tad galva sāp.

116. Kad nakti nāk kāds sist, tad serga būs.

117. Kad sapnuos daudz lauds redz, tad kāzas.

118. Kad sapnuos daudz puiks puķes, tad kāzas.

119. Kad gaļas esi ēdis un tur, tad ir sierdes sāpējums.

120. Kad melns dampšifs atiet sapnī — tad miršana.

121. Kad flīgels nuo dangu nuolec un pajem līdz, tad mirst.

Fricis Tuoleiķis Preiļos.

124. Milzenu meita gājusi uz Silakunga jārmarku, bet pāriedama piesasmēluse kurpes, par kuo milzis gri-bējs piebērt ceļu. Milzenu meit nesuse priešautā smiltis, tās izbīrušas un tā raduses eža marē.

Teicejs 56 g. vecs Mārtiņš Pičs, Pērvelkā.

125. Viens ķerdis ganija luopus jūrmulē ir atgāj viens briedis, tas turēja maģu. Tā guov gāj pie tā maģā brieda, o tas briedis gāj pie tās guovs, sita ar tuo priek-šējuo kāju. Guovej ielauza strienes [krustus]. Tas ķer-dis gā tuo briedi dzīt pruojam, tas briedis gā uz ķerdi virsui. Ķerdis turēja lipt iš kuok. Dui stunda turēja iš tā kuoka stāvēt, kāl tas briedis pagāj, ta viņš varēja nuo kuoka iet zemui, o tā guove nevarēja pāriet mājās. Tu-rēja atjāt ar vezumu un tuo guovi parvest.

126. Mana tēvs pargā nuo Rasītes ir atgāj nakt ir viņš gāj par kalna virsu ir bij ziegars kādi dvilika ir vie-na ugne vis bi redzēt. Viņš vis gāj, viņš gribēj pie tās ugens pieiet klātan ir viņš vis gāj, vis gāj. Ir bi netāļu klātan ir tuo ugun iegāj iz ūdeņ o viņš negā ūden pakaļā. Ali viņa masināj. Viņš gāj vis juo tāl. Nuo rīta ziegars trīs viņš pargāj mājās, o pēc viņš gāj uz ziegars astuoņš iš tās vietas raudzīt, kur tā ugen bi, un seķēs tās pēdas bi kā guovu pēdas. Tas ir bijš vells, kas tur gāj.

Teicēja 48 g. veca Marija Piča Pērvelkā.

127. Vaiki vis lobij špēlēt iš knuopes, ir vienc vai-kels vis starpā tāds melle bi. Tas bi Agilē. Tas bi svēt-dien pa launag. Viņi lobiš grumties [stūrēt] ir kad tuo vaiku pastūmuš, tad tas vis virts aukštnāks. Pārgāj mā-jā ir jautā mātei, tēvam, kādēļ viņš vis aukštnāk virst, un tad tā tēvs un māte saka: „Kad jūs citreiz špēleties, tad raugat, va viņš tur pakaļā kulnis [papēži].“ Uotr svēt-dien, kad viņi gāj špēleties un virtuši vis aukštnā ir re-dzējuš, ka viņš ir be kulnis. Tas bijš vells. Ieguvuši bai-mes un uotr svētdien vairs nebegāš špēleties.

128. Tas bij Nidā. Mana tēvs redzēja, ka viena ugne dega. Vienc iekš tās ugnis iekšā bi un spardīja ar kājām tu ugn lauk. Viņš pieskrien netāl no tās ugnis ir meta nazi iekšā. Tad tas, kas tu ugni spardīja, paskrēja. O šie nu rīta iet raudzīt ir atrada naudas izbārstīt Desimt vaiki viņi nuogājuš. Uotr nakti viņi gāj vēl raudzet, ali ugne nebedeg.

Teicis 38 g. vecs Fr. Naujāks Pērvelkā.

129. Tēvens, tēvens, tais man laiven,
Aud, mamite, zegelnīt,
Ai juksasa ai redlasi ai trādi rūdi rallallā.
Rītā skriesam jūrīnā,
Ar zemine vējinā.
Laiven skrēja pasvirzdama,
Baltas putas sklaidēdama.
Piecas jūdzes skriešanā.
Piecas mastes raušenā.
Kad mēs mencu bērniem strikte griežam,
Visi mencu bērni brēca.

Teikusi Pīča Pērvelkā.

130. Pirmuo Velik prieš saule tekuot tur iet jūrmalē pārsanesties ūden. Kad tu ūden pasem, netur raudzīties apakaļ, kāļ pāriet mājās. Un tu ūden var laicēt ieš pudeles kādu simtu met pret ligām.

131. Kad putni pradēj lēkāt kuopā iš viena klupa, ta gūstam lietus.

132. Pāvildienā maizi negriež, sak iesametas ķirmi maizē. Gultu nevar taisīt, malkas nevar kapāt, zuves nevar nest mājās, gaļ ar nevar ēst — visur ķirmi metās.

133. Užgaviens dien verd zirņu tīr ar cūkas gaļ.

Teicis Fricis Naujāks Pērvelkā.

134. Rudēnc laikā vienā dienā biju varnas raut. Vieni vist bi pasaņēmis līdzā, bij piestikājs pas ruor. Tu dienu pradīja līt ir iesabāž tu vist iš zak. Gāju mājā, pa kelni dui dižu briedžiu gribēju padzīt ir tie pradīja

mani dzīties. Pasajēmu šļukas ruokā ir turēju skriet, kuo varēju, ir' beskřejot nuo baimes vīstā padēja kiaus [olu].

135. Amžināis žīds, dižu barzdu, garus matus, kad suolija ēst, nieku nejēma, gā pa visu svētu. Dievu nuo sava sliexsne padzins — tādēļ.

136. Tie mežis, kur zaļuo,
Te ir mana mājas,
Ir kur kalne baltuo,
Stāv tēvišķe man.
Te dzīvuo nuo veclaiku
Mēs tēvu tēvu,
Tad isras ir mūsu bērni,
Kad kāpas ir puikas .
Te krantes pažīstamas,
Kur ulīnas siš,
Te skan mūsu dainas.
Līk naktis viduris.

Teicis 61 gadu vecs Miķelis Deckaitis Preiļos.

137. Vienc iet gar jūru ir atsaruonas uz valli un redz tur ūden. Brīnās, ka tur var būt. Viņš iet zemen nuo valls, raugas atpakaļ: vīrs pie mugaras grib lipt virsū. Viņš grib pateikt labu vakar, bet tas vis nuo pakalas nāk. Viņš skřej, ali pavardzis nevar. Viņš paženga. „Es ceļuoju vārdā Dieva, lai tevi svēts pērkons nuosper“— un tā tas vīrs saklips ir prapuols.

138. Svētdienu mēs svētījam un pirmdien Dieva laime bij. Man vajadzēja uz Nidas miestu jāt, pa ledu turēju jāt. Trīs vīri bijām, pie Venčeraga malā ledus prapuole. Tas bij merca mēnesī.

139. Veduši pusti gar jūru, tad ap pusnakti viens vis nācis ruoku duot. Pateikuši tuo kungam, tas teicis, lai knīpelī piesien jaunu šnupluku un ieduod. Iedevis un tad viņš vairs nav nācis.

140. Amžinuo žīdu esu redzējis šatenurtā. Vakarā ienāca ir pasēda pie mums gultā. Bi tāds vecs, simtu tūk-

stuošu metu vecs, barželis gara, garus matus, acs āzpam-
puš, mēl izkārs laizijās. Mēs ieguvām baimi ir apsaklā-
jām. Pēc mātei sacijām: „Vai redzēji tuo židu, kas te
bij?“ — Neesot. Tas cits nebij, kā amžināls žīds. Bijs
arī Nidā un tā Purvīnen bijse vienā istabā un prasījs ūd-
ni, kuo pasitīrīt kājs, un par tuo viņš pateicis ilgus metus
(pavēlējs garu amžu) un viņa arī nuodzīvuojse 90 metu.
Pēc runāj, kā arī Pilkupā bijs.

Kad Kristus nesis savu krustu, gribējs atsaspiest uz
žīda muguras, ta neļāvs. Tad Kristus teicis: „Tu iesi tā
kai ritulis un jāiet kamēr saule spiedēs, pakaji nitures.“

141. Reiz bijuš saguvuš jūras jumpravu, tā gājus
un dikti brēkus. Pēc palaiduš. Citādi kā cilēks, tik aste
pic zuvs.

142. Braukuš gar jūru, tāda migl bijus, tā tur pret
Agilis raugās: viņa kaimiņš bradina zirgus jūrā un viens
sauc jūrā, lai šīs nāk: „Aš esu Pīčis, šīse nāc!“ — Būtu
klausījs, tad būtu nuoslīcis.

143. Viens nuo Nidas braucs turējs engliš kundzil
ir kungu. Brauč pa jūr ar trīs zirgis, brauč gar šķirsta
kalnu un uzreiz nevar vezmu pavilkt. Kad pajājuši nuo
Nidas, tie kungi dainuojuši tādas slektas dainas. Tas
teics, lai tādas nedainuojuot — ali kungs dainuo, neticis
ni pie Dieva ne vella. Tad skaitijs kainis, krustus mets
un nuolēcs tāds melns runcis un zirgi nuo savis aizgājuši.
Nu tie kungi ticējuš Dievam un velnam.

Teicējs 61 g. vecs Miķelis Deckaitis Preiļos.

144. Nauda luobij degt, šīs pie Nidas pie Aņģu kal-
na. Vakarā ietam uz māju, es vaika bij, nieku nebaidī-
juos, gribēju skrietu klātu, kur tā uguns cēlās un krita.
Citi vaiki neklaus un tā tā nauda pagrima. Tur vajag kuo
iemest, nazi vai šluku, vai cimdu, tad gūst naudu.

145. Bommelsvītē vienc biedns cilēks guļ gultā —
savnī vienc saka: „Ej tu Krancē laimi gūt!“ — Tas ir

vēji — netic. Uotrā naktī tas pats — tur iet greitai laimi gūt. Niklause. Atiet vēl trešuo nakti — lai iet, laime gaid. Viņš pasaka sievai, tā saka: „Vai tu nevari iet? Es iešu izviršu zirņus.“ — Viņš iegūst lustes un iet. Nuoiet Krancē, bet kur nu ies, kur ir laime? Viņš iet pirmuo kruog, grauž savus zirņus, pārguļ uz beņķ. Staiģā pa Kranc vienu dienu — nav nieks, staiģā uotru dienu — nav nieks. Iet turpat pagulēt uz tuo beņķ. Trešuo dien staiģā un duomā, kur tuo laimi rast. Vakarā nuoiet pie tā paša kruodzniek. Kruodznieks jautā: „Kuo tu tāds nuosaminis.“ Tas stāsta, kā sapnuos esuot rādījies. Kruodznieks saka: „Sapnis ir vēš.“ Viņš arī redzēs sapni, lai ejuot uz Mēmel tur un tur — Bommelsvittē nauda esuot. Šim jau tā sierd pasak, ka tā jau ir tā laim. Isakas tuo naud un pasaguv dui nams.

146. Mana ģenče [radinieks] nakti atnācs un teics: „Ej tur un tur ir nauda.“ — Tūlīt negāš, vēlāk nebebijš — tik tukšs puods.

147. Pie Bluod Gustav bi tād jumprav, kuo bi atrađuši un iekasuši. Vecaiš stāstīš, ka reiz iznācs nuo kruog un redz, ka naud deg, ir skrej virsū, bet melns runcs lecs virsū. Viņš nuosaspļāvies un gāj pic māj.

148. Sakūtes brālis stāstījš: iesadzēris iet — vienc sauc pakaļā. Baimes pārņēmušas ir mājā ilgi sirdzis.

149. Zakaitis pagājš ziem mirs esuot, redzējš amžinuo žīdu uz kaln.

150. Trīs dēl bi. Dui gudrie gāja — tukši pagāj apakaļ. Palaiž tuo duruno un tas trāp tuo rīzi [Riese]. Tas prasa: „Kur tu iet?“ Dumaiš Anss: „Vai es tev pras?“ — Rīze sak: „Kad es met akmeni, tas tikai pa duju dienu nuokrīt.“ — Dumaiš Anss: „Kad es — nemaz nekrīt.“ — Bet dumaiš Anss turēš dimzakā putn — kā met — blekt! āzskrejs. Kad spiež akmeni, sruba [zupa] skrien laukā. — „Kad tu tik stiprs, nāc pie manis kalpuot!“ — Iet ar. Ieduod dižus spanņus, lai iet uz aku. Rīz nevar sagaidīt, iet pakaļ. „Kuo tu te dar?“ — Anss

saka, ka grib zuv pakaut. Rīzs pats pārnes tuos spāņus. Nuoiet mežā malku cirst. Sacērt kuoku. Šis sak, lai rīz nes resnuo gal, pats pakal usasēžas. Mājā sak, ka nieka nejūt. Rīzs redz, ka šis ir stiprs, un duomā: ies nuosist, kuo laiciš. Anss nuolics sav viet lelli, pats apakšā un rīzs liek paukš, paukš pa gālu, bet šis apakšā duomā: „Sit cik grib, man jau nenuosist.“ — Nuo rīt Ancs iet laukā un teics: te tād mudž šam nuobramzijš pier. Rīz duomā, ka tas jau ir pats piktaiš, sak: „Še frīštiks, es tev āzmaksāš, ej kur grib.“ — Ancs dabū zaku nauđas, pāriet bagāts vīrs mājā (raun pic māj).

151. Kad runcis pucējas, tad vieši būs.

152. Blezdlingi lēkā zemu uz slektu gaisu, augstu — az labu.

153. Lietus putni kad švilpo, lietus būs.

154. Veliku rīt, kad saule lēkā, iet ūden smelt. Ūdens var gulēt iekš metu metus un vis tāds šķīsts. Kad serga kāda — nuosamazgājas — kļūst šķīsts.

155. Velikās saule lekā nuo rīta, kad tik uozdabā, dabū redzēt.

156. Pie mēnesi sarkans krusts — uz labu tas nav.

157. Pa Jāņu tie jaunie dedzin ugun.

A. Medne uzrakstijusi vēl šādas tradīcijas. (LFK — 1298, 158—163).

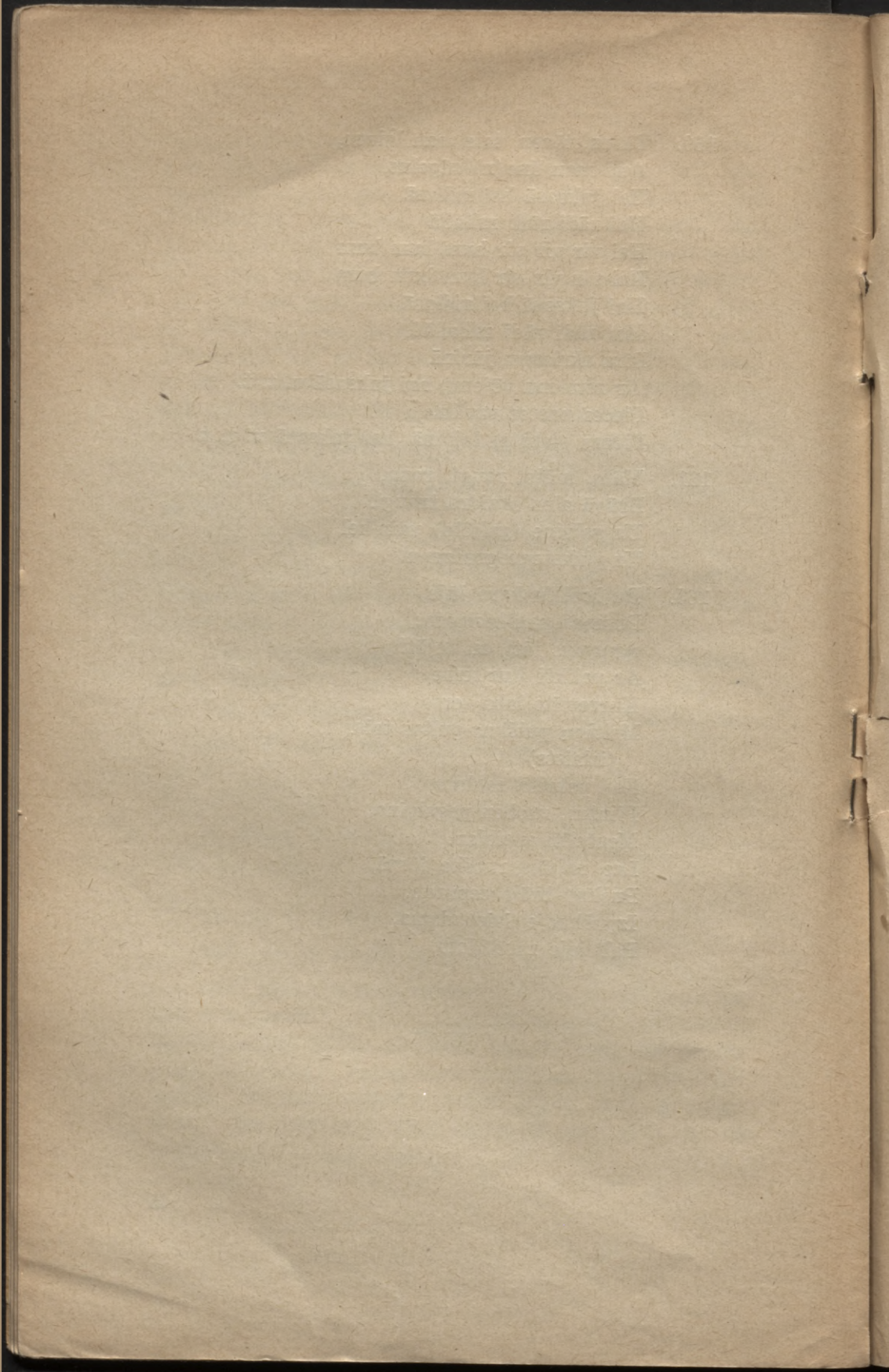
Teicēja 42 g. veca Lote Sakute Nidā.

158. Senāk cilvēki redzējuši naudu degot.

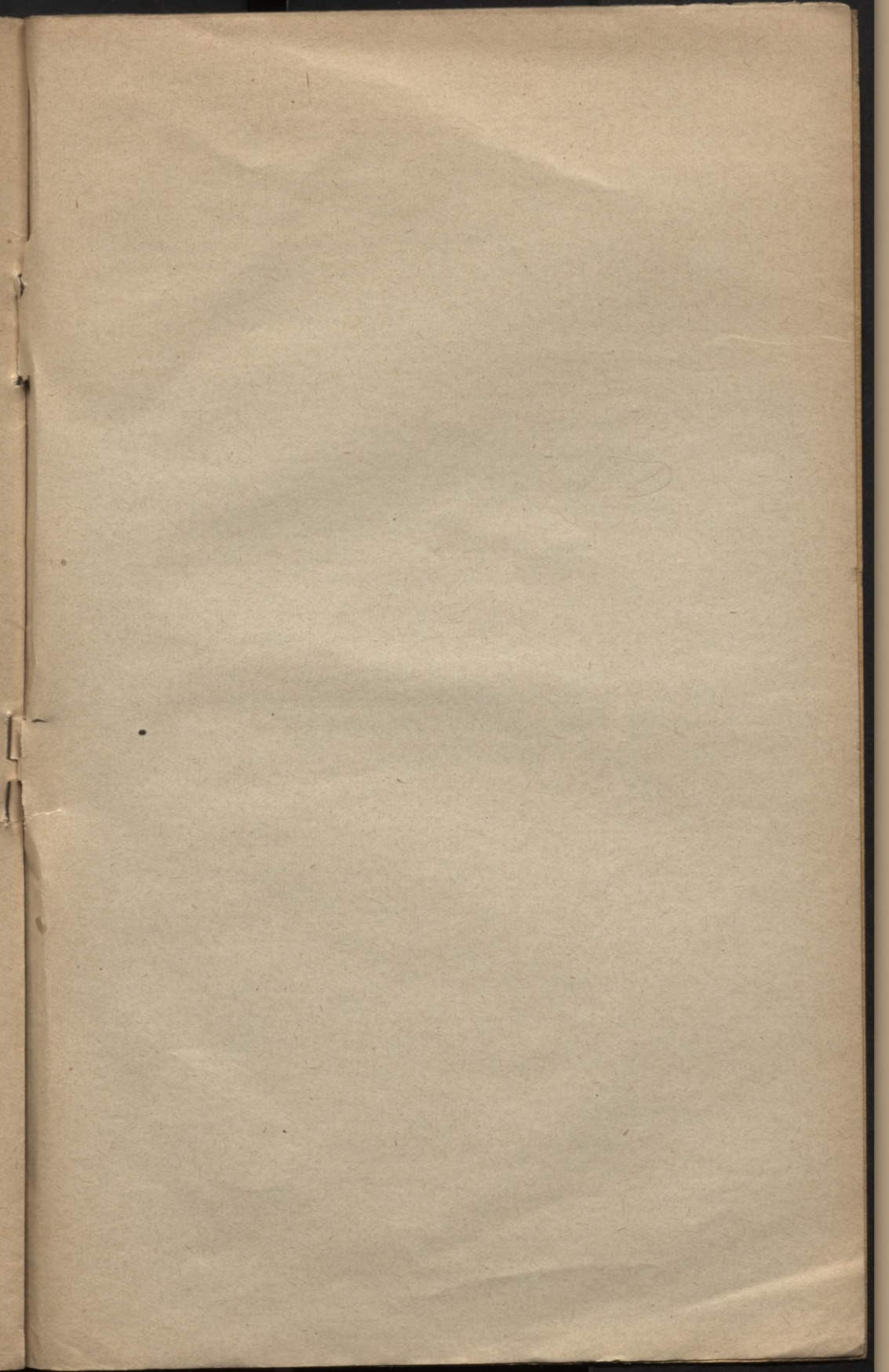
159. Sīkstulis racis naudu un lai citi to nevarētu dabūt, rokot teicis: „Vajag vīs cilēka galv.“ — Puisis stallī nosaklausijies, teicis: „To arkla galv.“ — Tā trīs četras reizes; sīkstulis: „Vajag cilēka galv,“ bet puiss vin otrād sacijis. Beidzot sīkstulis noteicis: „Ja tā, ta tā, lai paliek ir tā“. Un puiss gūvs naud kā brang sūd. (Tas ir uz zemenīks, šīs tā kuo neruna.)

160. Tēven, tēven, tais man laiven,
Aud man line(n) zēgelus.
Hai juksasā hei ridlasā
Hai rādi rūdi rallallā
Hai vir vir vir bum bum bum
Hai vir vir vir bum bum bum
Hai juksasā hai ridlasā
Hai rādi rūdi rallallā!
Rīta skriesam jūrinā
Ar zemlenu vējenu, hai juksasā u. t. t.
Pieces nastes raušina,
Piecas plekstes laivinā, hai juksasā u. t. t.
161. Māte, māte, raugi, raug,
Brūvā alus skaidra traug'.
Uz galvine (galvīte) vainikel
Uz pirksteņu gredzeņu.
163. Du broliču kara jāja,
Duomas pasīduomāja:
Ar reiks jāti, ar nejāti
Ar palikti Kur'zeme,
Kurzemīte laba zeme,
Meitims puišims gultas tais.
(izlaists)
Kas pataisa zaldatam?
Plinten, zuoben pagalvīna,
Mentelīti apsiklan.
Lec, masīte, ruoške dārzā,
Puškūo brāla cepuren.
Izpuškūoje dziedadama,
Palīdieje raudādam.

LATVIJAS NACIONĀLAJĀ BIBLIOTEKA

0302015382

-18
[Rev. 2-]